

Život Cirkvi

Ročník 15

13/2009

V Košiciach oslavili životné jubileá dvoch významných osobností slovenského duchovenstva

Pokojne napredovať na ceste svetla, lásky a nádeje

Dnes som sa chystal sa hovoriť o pôste a jeho apoštolských dimenziách. No myslím, že pri pohľade na nové prejavy totalitného liberalizmu naozaj „mlčať nie je zlato“. Vlny žľče, čo v pravidelných dávkach zalievajú súčasného pápeža bijú do očí už aj neveriacim. Kto spod ovčej kože cerí zuby, ukazuje svoju vlčiu tvár. Pre veriacich sú podobné útoky vždy dobrým znamením. Bolo by podozrivé, keby nás ľudia chválili, pápežom počínajúc. Byť Kristovými učeníkmi totiž znamená byť aj „znamením protirečenia“. Len sa musíme snažiť do svedectva o Kristovej pravde a láske primiešavať čím menej našich ľudských chýb. Platí tu nepriama úmera: Ježiš bol úplne dokonalý, „kade chodil, všade dobre robil“ a predsa mal stále v päťkách intrigánov a nenávisníkov, ktorí kládli úklady na jeho život.

Aby som mal prst na pulze diania, výborne mi slúži jednoduchá pomôcka (prístupná všetkým záujemcom): domáci servis, zahraničný servis a monitoring médií, ktorý denne pripravuje TK-KBS. Dozviem sa v ňom o aktivitách Cirkvi na Slovensku i vo svete a zároveň to, ako na toto dianie reagujú naše médiá. Za pár minút si tak denne môžem urobiť dosť podrobný prehľad. Takmer vždy mi udrie do očí jeden až kriklavý kontrast: z domáceho a zahraničného servisu sa každodenne dozvedám o množstve odborných konferencií, charitatívnych a výchovných podujatí, o živote farností a diecéz a podobne aj o aktivitách Svätej Stolice v prospech mieru, o misijnej činnosti Cirkvi, o ekumenických stretnutiach a kultúrnych podujatiach. Monitoring našich médií mi v skratke ukáže ako nejaký zlomyselník z niektorej svetovej agentúry z toho všetkého vytiahol jednu primitívnu zádrapku a ako otrocky ju potom opakujú takmer všetky naše médiá od ľava až doprava. Niekedy je do plaču a niekedy i na smiech primitivizmus tejto demagógie, ktorú najhorlivejšie šíria práve tí, čo najviac kričia o svojom liberalizme a slobode tlače.

Len pred pár dňami trochu utíchla kampaň ohľadom biskupa Williamsona, čím údajne aj Benedikt XVI. schválil holokaust. Podľa reakcií by sme mohli súdiť, že aj najvyššie štátnické authority čítali o veci len bulvár. Kampaň zabodkovali tí, čo do veci vidia oveľa viac, keď rabín Hajfy v rámci prijatia najvyššieho izraelského rabinátu u Benedikta XVI. povedal, že išlo o mediálnu dezinformáciu a ocenil postoje pápeža k holokaustu i vzťahy Vatikánu s Izraelským štátom. Predseda Svetového židovského kongresu Ronald Lauder zas vyhlásil, že „pápež našiel jasné a jednoznačné slová ohľadom biskupa Williamsona“... Sapienti sat – múdredu stačí...!

Nepoučí sa len hlupák alebo inteligentný zlomyselník. Cez posledných sedem dní som pozorne sledoval spomínaný monitoring v súvisi s prvou pápežovou cestou do Afriky. Videl som a v origináli počul pápežovo vyjadrenie o inkriminovaných prezervatívach. Pápež jasne vysvetlil, že ťažkú a komplexnú situáciu Afriky nevyriešia len – zdôrazňujem „len“ – zmeny štruktúr

a ekonomiky a od hrozivej nákazy AIDS neochráni prezervatívy. Pápež poukázal, s akou ponukou prichádza do africkej situácie Cirkev. Čo sa týka epidémie AIDS spomenul dve oblasti: ako prevencia je to výchova k novému ponímaniu sexuality v jej plnej bohatosti, teda vzájomného dávania sa v láske a vytváranie rodiny, a pre postihnutých zas pomoc a priateľstvo, ktoré aj ľudsky a nielen liekmi uľahčuje utrpenie chorých. Všimnime si aspoň cez titulky ako prezentovala pápežskú návštevu väčšina našich svetských médií:

„Pápež kondómy v Afrike nedovolí“ – zaznieva v SME 17. marca ako prvá a v civilných médiách jediná správa o začínajúcej pápežovej ceste do Afriky. Na druhý deň už o ceste hovoria všetky médiá a aj keď cítujú pápežove slová pred odletom, že ide „objať Afriku“, ako hlavná náplň cesty z väčšiny správ opäť vyznieva zákaz kondómov. 19. marca už tretí deň prebieha pápežov bohatý pastoračný program. Médiá sedia stále v lietadle, lebo jedno slovíčko z letu do Afriky podľa nich „spustilo negatívnu reakciu vedcov a zdravotníkov“, ako to kričia tí „najpovolanejší“, Francúzi a Belgičania. 20. marca už naše médiá opakujú po zahraničných, že „pápež si nezaslúži dôveru“ a na ďalší deň už z neho robia demagóga a „hrozbu pre Afriku“. Stále z dôvodu kondómov, pre ktoré v deň pápežovho odchodu hovoria už o násilnostiach a lietajúcich vajíčkach. Pápež medzitým hovorí o nádeji, o životaschopnosti tohto kontinentu, o hodnotách ich tradícií, o vznešenej úlohe ženy, o spravodlivosti a pokoji, posilňuje dialóg medzi rôznymi náboženstvami, stretá sa s chorými, posilňuje veriacich, vysvetľuje neveriacim...

Nechcem robiť mediálne analýzy, len hľadať zo situácie poučenie. Vlny skreslení a útokov na pápeža, ktoré sprevádzali aj jeho africkú misijnú cestu ukazujú, že pápež triafa do živého. Je nápadné, ako sa vedia zmobilizovať jeho neprajníci. Aj to treba vidieť pozitívne, lebo synovia sveta sú pre nás výzvou. Nestačí len kritizovať ich klamstvá ale s podobným zaniatením sledovať, čo pápež naozaj hovorí a robí a vedieť o tom rozprávať aj v neprajnosťou naočkovanom prostredí. Pápež napriek útokom pokojne hlása evanjelium. V tom nám dáva silnú lekciu. „Poďme si našou cestou a médiá budú musieť bežať za nami“, hovorieval jeho predchodca. Arcibiskup Sydney, kardinál George Pell, sa pred pár dňami vyjadril: „Moderný liberalizmus má silné totalitné prvky... Kresťania musia znovu objaviť schopnosť ako ukázať druhým ľuďom, že existujú aj iné spôsoby ako žiť život a vybudovať lepšiu spoločnosť... Veriaci preto musia znovu objaviť sebadôveru a odvahu, lebo súčasná svetská a náboženská intolerancia potrebuje byť konfrontovaná pravidelne a verejne. Veriaci musia odpovedať na výzvy klamstiev, podvodu, ktoré sú v mnohých častiach Európy... Toto je jedna z rozhodujúcich úloh kresťanov v 21. storočí.“

RV, Marián Gavenda

Svätý Otec na letisku v Angole: „Nezabúdajte na biednych! Nesklamte ich!“

Angola (20. marca, RV) - Svätý Otec krátko pred 13 hodinou pricestoval do Angoly. Na tamomšom letisku „4 de Fevereiro“ v Luande sa prihovoriť veriacim, ako aj predstaviteľom politického a duchovného života. Pápež Benedikt XVI. im adresoval, okrem iného, tieto slová. „S úprimnými pocitmi rešpektu a priateľstva som vstúpil na pôdu tohto vznešeného a mladého národa počas mojej apoštolskej cesty, na ktorej mám v úmysle osloviť celý africký kontinent. Ak by to bolo možné, rád by som spoznal každého jedného z vás, ale aspoň takto si vás uchovávam v mojom srdci a v mojich modlitbách, celú Afriku, ale najmä vás, Angolčania, ktorých vrúcne povzbudzujem pokračovať na ceste budovania mieru a obnovy krajiny a jej inštitúcií.“

Svätý Otec sa poďakoval angolskému prezidentovi za pozvanie. Zároveň pozdravil predstaviteľov politického života, biskupov a všetkých veriacich Angoly. Pápež Benedikt XVI. ďalej vo svojom príhovore povedal: „Akoby som si nemohol nespomenúť na slávneho návštevníka, ktorý pozhnal Angolu v júni 1992, môjho milovaného predchodcu Jána Pavla II.? Neúnavného misionára Ježiša Krista do tých najvzdialenejších končín zeme. Poukazoval na Boha, pozývajúc všetkých ľudí dobrej vôle počúvať svedomie a budovať spoločnosť spravodlivosti, pokoja a solidarity vo vzájomnej láske a odpustení. Čo sa mňa týka, pripomínam vám, že prichádzam do krajiny, kde pokoj a bratstvo sú milé srdciam všetkým ľuďom, ale najmä tým – ako aj mne, ktorý som tiež poznal vojnu a rozdelenie v rodinách ako výsledok krutosti a ničiacich ideológií, ktoré pod falošným zovňajškom snov a ilúzií spôsobili jarmo a to utláčaním ľudí. Preto môžete porozumieť tomu, prečo tak oduševnene sa zasadzujem za dialóg, ako cestu prekonania každej formy konfliktu a napätia a vedúc každý národ – vrátane toho vášho – do domu pokoja a bratstva. Majúc toto na zreteli, musíte si vziať z vášho duchovného a kultúrneho dedičstva tie najlepšie hodnoty, ktoré má Angola, smelo sa medzi sebou stretávať, spoločne zdieľať bohatstvo – duchovné a materiálne, pre dobro všetkých.“

Drahí Angolčania, vaša zem je bohatá a váš národ je mocný. Využite tieto výhody na vybudovanie spoločnosti mieru a porozumenia medzi ľuďmi, založenej na lojálnosti a rovnocennosti, ktoré môžu byť podkladom pre mierovú budúcnosť Afriky,

tiež založenú na solidarnosti, po ktorej každý jeden túži, a na ktorú má každý jeden právo. Za týmto účelom, vás žiadam, nepodrobte sa právu silnejších! Boh umožňuje ľudským bytostiam lietať, ponad cez ich prirodzené možnosti – a to na krídlach rozumu a viery. Ak necháte tieto krídla vznášať sa, ľahko potom spoznáte vo svojom susedovi brata, alebo sestru, narodeného s rovnakými základnými ľudskými právami. Bohužiaľ, vo vnútri Angoly, je stále veľa biednych ľudí, ktorí tiež žiadajú, aby sa ich práva rešpektovali. Nesmie sa zabúdať ani na množstvo Angolčanov, ktorí žijú pod absolútnou hranicou chudoby. Nesklamte ich nádeje!

Toto je obrovská úloha – požadovať väčšiu občiansku spoluúčasť. Je nevyhnutné zapojiť do tejto spolupatričnosti celú angolskú občiansku spoločnosť, ktorá potrebuje silnieť a osloviť obe skupiny – viesť dialóg s vládou, predtým než sa vznesú námietky. Ešte predtým, však sa musí spoločnosť viac starať o týchto ľudí, verejné dobro by mali zdieľať všetci. Som presvedčený, že moderná Angola nájde tieto hodnoty v Evanjeliu Ježiša Krista, ako sa tak stalo ešte za čias vašich predkov. Dom Alphonsus I Mbemba-a-Nzinga. Vďaka nemu, sa pred piatimi storočiami objavilo kresťanské kráľovstvo v Mbanzo Congo, ktoré zachránil v 18 storočí. Z jeho popolu, na prelome 19 a 20 storočia sa obnovila Cirkev, aby mohla rásť a pokračovať až do súčasnosti. Za toto môže poďakovať iba Bohu.

Toto je dôvod mojej návštevy Angoly. Byť spolu – jeden s druhým, s najstaršou katolíckou komunitou v subrovníkovej Afrike. Posilniť ju vo viere v Ježiša Krista a spojiť jej synov a dcéry v modlitbe za pokoj v Angole. V spravodlivosti a bratstve môže takto poskytnúť trvalý príklad spoločenstva uskutočňujúceho misiu, ktorú Boh zveril pre dobro ľudí vo vnútri rodín národov. Nech Boh žehná Angolu.“

-ap-/ snímka SIR

Príhovor Svätého Otca predstaviteľom politického, verejného a diplomatického života: „Priatelia, vy ste tvorcovia Angoly“

V piatok v podvečer sa pápež Benedikt XVI. prihovoril predstaviteľom politického, občianskeho a diplomatického života. Vo svojom príhovore sa k prítomným obrátil týmito slovami: „Moji priatelia, vy ste tvorcovia a svedkovia Angoly, ktorá v súčasnosti prechádza veľkou obnovou. Po 27 ročnej civilnej vojne, ktorá zničila krajinu, začal pokoj opäť zapúšťať svoje korene, pričom prináša už aj ovocie stability a slobody. Výrazné úsilie terajšej vlády o vybudovanie infraštruktúr a znovu obnovenie základných inštitúcií pre rozvoj a blahobyt spoločnosti, sú zdrojom nádeje pre obyvateľov tohto národa. Túto nádej podporujú aj rozličné mnohostranné organizácie, rozhodnuté ísť poza osobné záujmy a pracovať v perspektíve spoločného dobra. Nechýbajú v rozličných častiach krajiny príklady učiteľov, zdravotníckych pracovníkov a štátnych zamestnancov, ktorí aj za nízku mzdu slúžia všetkým s veľkou oddanosťou a celostným zápalom. Zároveň narastá počet tých, ktorí sa angažujú v dobrovoľníckych službách núdznym. Kiež Pán požehná a rozmnoží všetky tieto iniciatívy, odhodlanie a službu pre dobro všetkých!

Angola vie, že prišiel čas nádeje pre Afriku. Každé dobré ľudské konanie je činnou nádejou. Naše aktivity nikdy nie sú zanedbateľné ani pred Bohom ani z hľadiska historického rozvoja. Moji priatelia, vyzbrojení celostným, veľkodušným a súcitným srdcom, ste to vy, kto môže premeniť tento kontinent, oslobodiac váš národ od pohromy žiadostivosti, násilia a neporiadku, vedúc ho po ceste princípov, nevyhnutných pre každú civilnú demokraciu. Rešpekt a zasadzovanie sa za ľudské práva, transparentná vláda, nezávislá magistratúra, slobodná mediálna komunikácia, čestné verejné spravovanie, školy a nemocnice slúžiace primeraným spôsobom a pevné rozhodnutie zakorenené v obrátenom srdci, môže navždy vykoreniť zlo korupcie. V tohtoročnom posolstve k Svetovému dňu pokoja som upriamil pozornosť na nevyhnutnosť etického prístupu vzhľadom na rozvoj. Vskutku, viac ako iba programy a protokoly, sú to ľudia tohto kontinentu, ktorí oprávnené žiadajú hlboké a trvalé obrátenie srdca v bratstve (por. čl. 13). Ich požiadavka či už v politickom živote, v administratíve, v medzinárodných organizáciách a v mnohonárodných spoločnostiach je predovšetkým táto: buďte pri nás skutočne ľudským spôsobom, sprevádzajte nás, naše rodiny, naše spoločnosti!“

Svätý Otec v ďalšej časti svojho príhovoru zdôraznil, že ekonomický a sociálny rozvoj v Afrike

si vyžaduje vládnu koordináciu oblastných iniciatív a medzinárodných rozhodnutí. Podobná koordinácia predpokladá, aby africké národy neboli vnímané iba v pozícii príjemcov plánov a riešení, ktoré vypracovali iní. Samotní Afričania, spoločne pracujúci pre dobro svojho spoločenstva, musia byť prvými iniciátormi vlastného rozvoja. Potom pokračoval slovami: „Priatelia, túto moju úvahu ukončím s konštatovaním, že moja návšteva v Kamerune a v Angole vyvolala vo mne tú hlbokú ľudskú radosť, ktorú je možné zažiť uprostred rodín. Myslím, že táto skúsenosť môže byť spoločným darom, ktorý Afrika ponúka všetkým, ktorí sem prichádzajú z rozličných kontinentov, že tu môžu nájsť to, že „rodina je základom, na ktorom je postavená sociálna štruktúra“ (Ecclesia in Africa, 80). Napriek tomu, ako všetci vieme, sú aj tu mnohé tlaky, ktoré útočia na rodinu: strach a poníženie zapríčinené chudobou, nezamestnanosť, choroba, vyhnanstvo. Obzvlášť znepokojujúce je ťažké jarmo diskriminácie žien a detí, a hrozné praktiky, na ktoré je ťažké čo len nájsť slová, - rozličného násilia a sexuálneho zneužívania, ktoré im zapríčiňuje toľké poníženia a traumy. Musím tiež spomenúť ďalšiu oblasť vážnych obáv: politiku tých, ktorí pod zámienkou podporovania „sociálnej štruktúry“, ohrozujú svoje vlastné základy. Aká horká je irónia, ktorá podporuje potrat ako starostlivosť o „materské“ zdravie! Aká hrozná je téza, podľa ktorej zničenie života by malo byť otázkou zdravej reprodukcie (porov. Protocollo di Maputo, art. 14)!

Cirkev, vážené dámy a páni, nájdete vždy – z vôle svojho Božského zakladateľa – v najchudobnejších tohto kontinentu. Môžem vás uistiť, že prostredníctvom diecéznych aktivít a nespočetných výchovných diel, zdravotníckej a sociálnej starostlivosti rôznych cirkevných rádov, rozvojových programov Caritas a ďalších organizácií, Cirkev bude pokračovať vo všetkom, čo je možné, pre podporu rodín – aj tých postihnutých tragickými dôsledkami AIDS – ako aj pre podporu rovnakej dôstojnosti žien a mužov na báze komplementárnej harmónie. Duchovné putovanie kresťana spočíva v každodennom obrátení. K tomu pozýva Cirkev všetkých lídrov ľudstva, aby tak celé ľudstvo mohlo nasledovať cestu pravdy, celistvosti, rešpektu a solidarity.

Pán prezident, túžim Vás uistiť Vás o mojej vrúcnnej vďačnosti za prijatie, ktoré mi bolo ponúknuté vo vašom dome. Ďakujem každému z vás pre vašu láskavú prítomnosť a pozorné počúvanie.

Buďte si istý mojimi modlitbami za vás a za vaše rodiny ako aj za všetkých obyvateľov tejto obdivuhodnej Afriky! Boh nebies nech je vám priaznivo naklonený a nech žehná všetkých!“

-jv, mp, ls-

Príhovor Benedikta XVI. biskupom Angoly

Pápež Benedikt XVI. sa v sobotu vo večerných hodinách stretol s biskupmi Angoly a Sv. Tomáša. Pri tejto príležitosti sa im prihovoril týmito slovami:

„Drahý pán kardinál,
drahí biskupi Angoly a Sv. Tomáša,

som rád, že sa s vami stretávam v tomto dome, ktorý Angola poskytla Petrovmu nástupcovi – za normálnych okolností v osobe jeho zástupcu – ako viditeľné vyjadrenie spojenia medzi ľudom Angoly a Svätého Tomáša a Katolíckou cirkvou, ktorá sa už viac než 500 rokov teší, že vás môže počítať medzi svoje deti. Nech sa naša modlitba chvály, jednotná a oduševnená, vznesie k Bohu Otcovi, ktorý prostredníctvom činnosti a milosti Ducha Svätého neprestajne dáva život Mystickému telu svojho Syna. Tu, v týchto krajoch, Cirkev nesie viditeľné znaky vašich národov, avšak nestráca ani židovské, rímske, portugalské a iné črty, ktoré získala predtým, pretože „všetci, čo ste pokrstení v Kristovi, Krista ste si obliekli.“ (Gal 3,27-28; anglický a taliansky preklad Sv. písma na tomto mieste má: „Všetci, čo ste pokrstení v Kristovi, v Kristovi ste jedno.“ – pozn. prekl.). Ctihodní bratia, Boh vo svojej добрote, aby uskutočnil toto dielo, aby priviedol na svet celého Krista skrze vieru a krst, rozhodol sa povolať vás i mňa. Nemalo by teda byť prekvapením, že pociťujeme bolesti spojené s pôrodom, kým sa Kristus úplne nenarodí v srdciach vašich ľudí (por. Gal 4,19). Boh vás odmení za všetku vašu apoštolskú prácu, ktorú ste konali v ťažkých podmienkach, tak v čase vojny ako aj teraz, napriek mnohým obmedzeniam, pomáhajúc dať Cirkvi v Angole a Svätom Tomášovi ten dynamizmus, ktorý si všetci cenia.

Uvedomujúc si poslanie, ktoré som povolaný konať v službe cirkevnému spoločenstvu, prosím vás, aby ste uistili svoje komunity o mojom neustálom záujme. Pozdravujem ich so všetkou srdečnosťou skrze vás, jednotlivých členov tejto biskupskej konferencie. Osobitne pozdravujem vášho predsedu, arcibiskupa Damiáo Franklina, ktorému ďakujem za jeho slová privítania vo vašom mene, zdôrazňujúce vaše nasadenie za jasné rozlišovanie a – v jeho dôsledku – za jednotný plán, ktorý

treba uskutočniť vo vašich diecéznych spoločenstvách, aby ste „pripravovali svätých ... kým nedospějeme všetci k jednote viery a poznania Božieho Syna“ (Ef 4,12-13). Vskutku, ako liek proti rozšírenému relativizmu, ktorý neprijíma nič definitívne a navyše má tendenciu urobiť jednotlivca a jeho osobný pôžitok mierou všetkých vecí, my ponúkame odlišný prostriedok: Syna Božieho, ktorý je zároveň skutočným človekom. Kristus je mierou práveho humanizmu. Kresťan poznačený dospelou a zrelou vierou nie je ten, kým zmietajú vlny módy a posledných noviniek, ale ten, kto žije hlboko zakorenený v priateľstve s Kristom. Toto priateľstvo nás otvára pre všetko, čo je dobré a dáva nám kritérium pre rozlišovanie medzi omylom a pravdou.

Bezpochyby rozhodujúcim faktorom pre budúcnosť viery a pre celkové smerovanie národného života je oblasť kultúry. Tu sa Cirkev teší renomovaným akademickým inštitúciám, ktoré by mali pokladať za česť umožniť, aby hlas katolíkov bolo stále počuť v diskusii o kultúrnych otázkach, ktoré ovplyvňujú národný život, posilňujúc tak možnosť rozumne a vo svetle viery skúmať mnohé otázky vynárajúce sa v rozličných oblastiach vedy a života. Kultúra a modely správania sú dnes stále viac podmienené a stváňované obrazmi prekladanými v komunikačných médiách. Z tohto dôvodu by som rád ocenil vaše chvályhodné snahy o rozvoj danej oblasti – komunikačnej stratégie, ktorá vám umožní poskytnúť každému kresťanský pohľad na udalosti, problémy a ľudské skutočnosti.

Jedna takáto ľudská skutočnosť, ktorá dnes čelí mnohým ťažkostiam a hrozbám, je rodina. Rodiny predovšetkým potrebujú evanjelizáciu a praktickú podporu, pretože, navyše ku krehkosti a chýbajúcej vnútornej stabilite mnohých manželských dvojíc, v spoločnosti a kultúre existuje rozšírená tendencia spochybňovať prirodzenosť a osobitné poslanie rodiny založenej na manželstve. Vo vašej pastoračnej starostlivosti, ktorá zahŕňa každého človeka, pokračujte v pozdvíhaní hlasu na ochranu svätosti ľudského života a hodnoty inštitúcie manželstva, ako aj na podporu úlohy, ktorá je rodine vlastná v Cirkvi a v spoločnosti, zároveň žiadajúc ekonomické a zákonné opatrenia na podporu rodinám vo výchove detí.

Teším sa, že vaše národy majú toľko živých spoločenstiev viery, oddaných laikov zasvätených mnohým dielam apoštolátu a veľký počet povolaní ku kňazskej službe a zasvätenému životu, predovšetkým v kontemplatívnej forme. Predstavujú jedinečný znak nádeje pre budúcnosť. Keďže duchovenstvo čoraz viac pochádza z vašich vlastných radov, chcem vzdať poctu práci, ktorú trpezlivo a hrdinsky vykonali misionári ohlasujúci Krista a jeho evanjelium, dávajúc nový život kresťanským spoločenstvám, za ktoré ste vy dnes zodpovední. Vyzývam vás, aby ste mali veľkú starosť o vašich kňazov, aby ste boli pozorní k ich neustálej formácii tak na teologickej ako aj duchovnej úrovni a dohliadali na podmienky, v ktorých žijú a vykonávajú svoje osobitné poslanie, aby mohli byť autentickými svedkami slova, ktoré ohlasujú

a sviatostí, ktoré slávia. V sebadarovani sa Kristovi a ľuďom, pre ktorých sú pastiermi, nech zostanú verní požiadavkám svojho životného stavu a nech žijú svoju kňazskú službu ako cestu k svätosti, snažiac sa stať svätými, a tak vzbudzovať nových svätých vo svojom okolí.

Drahí bratia, odporúčam sa do vašich modlitieb pred Pánom, zatiaľ čo ja vás uisťujem o mojej osobitnej modlitbe k tomu, ktorý je skutočným Ženíchom Cirkvi, ktorú miluje, ochraňuje a živí: k jednorodenému Synovi živého Boha, Ježišovi Kristovi, nášmu Pánovi. Nech pomáha vašim pastoračným snahám svojou milosťou, aby boli plodné v zhode s príkladom a pod ochranou Nepoškvrneného Srdca Panenskej Matky. S týmito myšlienkami udeľujem svoje apoštolské požehnanie každému z vás, vašim kňazom a zasväteným osobám, seminaristom, katechetom a všetkým veriacim laikom, ktorí sú členmi stáda, ktoré vám Boh zveril.“

Martin Kramara

Homília Svätého Otca: Učme sa od sv. Pavla lepšie spoznať Ježiša Krista

Svätý Otec je už piaty deň na africkom kontinente. V nedeľu predpoludním slávil svätú omšu v Kostole svätého Pavla v Luande. Slávil ju spolu s tamojšími biskupmi, kňazmi a za prítomnosti rehoľníkov. Práve im venoval svoju homíliu.

„Drahí bratia a sestry. Milovaní pracovníci v Párovej vinici.

Ako sme práve počuli, deti Izraela si navzájom povedali „ponáhľajme sa spoznať Pána.“ Povzbudení navzájom týmito slovami, uprostred ich početných súžení, ktoré im predchádzali – prorok vysvetľuje - pretože žili bez poznania Boha, ich srdcia boli úbohé, bez lásky. Lekár, ktorý bol schopný uzdraviť ich bol jedine Boh. Naozaj, On sám, ako dobrý lekár otvára ich rany tak, aby sa bolesť mohla zahojiť. A ľudia si povedali. „Poďte, vráťme sa k Pánovi, lebo on nás poranil a on nás uzdraví, udrel nás, ale ošetrí.“ (Oz 6,1). Takto ľudská bieda sa stretla s Božím milosrdenstvom, ktoré túži objasniť biednych.

V tejto evanjeliovej časti vidíme to, čo sme práve počuli. „Dvaja ľudia vstúpili do chrámu modliť sa. Jeden odišiel domov ospravedlnený, a nie tamten“ (Lk 18,10,14). Tento druhý sa chcel ukázať Bohu so všetkými svojimi zásluhami. Prakticky si spravil z Boha svojho dlžníka. Vskutku on necítil potrebu Boha, dokonca i keď mu ďakoval za to, že je dokonalý, „nie ako tento mýtnik.“ A bol to práve mýtnik, kto sa vrátil domov ospravedlnený. Vedomý si svojich hriechov, že dokonca ani nezdvihol hlavu – hoci vo viere je úplne obrátený k Nebu – očakáva

od Pána všetko. „Bože, buď milostivý mne hriešnemu.“ (Lk 18, 13). Klope na dvere milosrdenstva, ktoré sa otvárajú a ospravedľujú ho, – uzatvára Ježiš. - „Každý, kto sa povyšuje bude ponížený, a kto sa ponízuje, bude povýšený.“ (Lk 18, 14).

Svätý Pavol, patrón mesta Luanda a tohto nádherného kostola postaveného pred niekoľkými 50 mi rokmi, z osobnej skúsenosti nám hovorí o Bohu, ktorý je bohatý na milosrdenstvo. Chcel by som zdôrazniť, že v tomto roku si pripomíname 2000 rokov od narodenia svätého Pavla – učme sa od neho ako spoznať lepšie Ježiša Krista. Toto je svedectvo, ktoré nám Pavol zanechal. „Toto slovo je spoľahlivé a úplne vierohodné: Kristus Ježiš prišiel na svet zachrániť hriešnikov, a ja som prvý z nich. Ale dosiahol som milosrdenstvo, aby na mne na prvom ukázal Kristus Ježiš všetku zhovievavosť ako príklad pre tých, čo v neho uveria pre večný život.“ (1 Tim 1,15-16). Počas storočí počet tých, ktorí dosiahli milosť, neprestal vzrastať. Ty aj ja patríme tiež k nim. Vzdajme Bohu vďaku, pretože nás povolal zúčastniť sa na tejto dlhej ceste a tak napredovať k budúcnosti. V šľapajách všetkých Ježišových nasledovníkov – spojme sa s ním v nasledovaní samotného Krista a tak vstúpme do Svetla.

Drahí bratia a sestry, pociťujem veľkú radosť byť tu dnes s vami, mojimi priateľmi-pracovníkmi vo vinici Párovej, kde sa denne namáhate pripraviť víno Božieho milosrdenstva a naliať ho ako balzam na rany ľudí, ktorí utrpeli tak veľmi veľa súžení. Arcibiskup Gabriel Mbilingi hovoril o vašich očakávaníach a zápasoch v jeho vľúdnych slovách, ktorými ma privítal. So srdcom plným vďačnosti a nádeje vás všetkých pozdravujem – ženy a mužov oddaných Ježišovi Kristovi – tí, ktorí ste tu a ktorých zastupujete – biskupi, kňazi, rehoľné sestry, rehoľníci, seminaristi, katechéti a zástupcovia viacerých spoločností milovanej Božej Cirkvi. Tiež by som rád spomenul kontemplatívne ženské rehole, ktoré sú neviditeľné, ale mimoriadne osožné na našej spoločnej ceste. Nakoniec, dovoľte mi pozdraviť najmä saleziánske spoločenstvo a veriacich tejto diecézy svätého Pavla, ktorí nás privítali vo svojom kostole a bez váhania nám dali toto miesto, ktoré zvyčajne je ich liturgickým miestom. Viem, že ste sa zhromaždili vedľa na ihrisku a dúfam, že na konci Eucharistickej slávnosti vás uvidím a dám vám svoje požehnanie. Ale rovnako vám teraz hovorím: „Veľmi pekne ďakujem! Nech Boh žije vo vás a urobí z vás apoštolov viery podľa vzoru vášho patróna.“

Podstatné v Pavlovom živote bolo jeho stretnutie s Ježišom, keď kráčal po ceste do Damašku: Kristus sa mu zjavil ako oslňujúce svetlo, hovorí k nemu a podmaňuje si ho. Apoštol videl vzkrieseného Ježiša, čiže človeka v jeho dokonalej postave. V ňom sa teda potvrdzuje obrat perspektívy, on dokáže vidieť každú vec vychádzajúc z tejto postavy člove-

ka v Ježišovi: to čo sa mu najprv zdalo podstatné a základné pre neho odteraz nemá väčšiu cenu ako "odpadky", nie je to viac "ziskom", ale stratou, pretože teraz má cenu len život v Kristovi (porov. Flp 3, 7-8). Nejde len o obyčajné dozrievanie Pavlovoho "ja", ale ide tu o smrť jeho samého a vzkriesenie v Kristovi: zomrela v ňom istá forma existencie a so vzkrieseným Ježišom sa zrodila nová.

Drahí bratia a priatelia, "ponáhľajme sa spoznať Pána" Vzkrieseného! Ako viete, Ježiš, dokonalý človek je aj náš skutočný Boh. V ňom sa Boh stal viditeľným našim očiam, aby nás urobil účastníkmi na jeho božskom živote. Takto s Ním začíname nový rozmer bytia, života, v ktorom je zahrnutá aj hmota a prostredníctvom ktorého vyvierá nový život. Ako však tento kvalitatívny skok v univerzálnych dejinách, ktorý Ježiš uskutočnil pre nás, môže konkrétne dosiahnuť ľudskú bytosť, aby tak presiakol život človeka a on mohol smerovať k výšinám? Každý z nás to dosiahne cez vieru a krst. Táto sviatosť je smrťou a vzkriesením, premenou na nový život, až do momentu, že pokrstený človek s Pavlom potvrdzuje: "Už nežijem ja, ale vo mne žije Kristus. Ale život, ktorý teraz žijem v tele, žijem vo viere v Božieho Syna, ktorý ma miluje a vydal seba samého za mňa" (Gal 2, 20). Živý ja, ale už nie viac ja. Istým spôsobom je mi odobraté moje ja a je začlenené do väčšieho Ja, mám stále svoje ja, ale premenené a otvorené k ostatným prostredníctvom môjho vloženia sa do „Druhého“, do Krista, v ktorom som získal nový rozmer života. Čo sa nám teda stalo? Odpovedá Pavol: "vy všetci ste jeden v Kristovi Ježišovi" (Gal 3, 28).

A prostredníctvom tohto nášho pokristenia, cez činnosť a milosť Božieho Ducha, krok za krokom sa napĺňa "dorastanie" Kristovho Tela v dejinách. V tejto chvíli by som rád v myšlienkach zašiel o päťsto rokov dozadu, teda do roku 1506 a rokov po ňom, keď v týchto oblastiach, ktoré vtedy navštevovali Portugalci, bolo založené prvé kresťanské subsaharské kráľovstvo, vďaka viere a včleneniu kráľa Doma Afonsa I Mbemba-a-Nzinga, ktorý kraľoval od spomenutého roku 1506 až po rok 1543, teda rok, v ktorom zomrel. Kráľovstvo zostalo oficiálne katolícke od XVI. storočia až po XVIII. storočie s vlastným zástupcom v Ríme. Vidíte, ako dve etniká tak odlišné, vedeli nájsť v kresťanskom náboženstve platformu dohody a hoci tam boli aj vážne nezhody – nerozdelili dve kráľovstvá! Vskutku krst robí zo všetkých veriacich jedného v Kristovi.

Dnes prináleží vám, bratia a sestry, nasledujúce stopy týchto hrdinských a svätých Božích poslov, aby ste ponúkli vzkrieseného Krista vašim spoluobčanom. Mnohí z nich žijú v strachu z duchov, zlých mocností, ktoré ako veria ich ohrozujú. Takto dezorientovaní končia potom pri tom, že obviňujú deti

na ulici ako aj starších zo strigônstva. Kto sa k nim priblíži a bude hlásať, že Kristus zvíťazil nad smrťou a nad všetkými temnými mocnosťami (porov. Ef 1, 19 – 23, 6, 10 - 12). Nieкто bude namietat': "Prečo ich nenechať na pokoji? Majú svoju pravdu a my našu. Snažme sa spolunažívať a v pokoji nechajme každého ako je, aby najlepším spôsobom uskutočňoval svoju vlastnú autentickosť". Ale ak sme my presvedčení a okúsili sme, že bez Krista je život neúplný, že mu chýba skutočnosť – ten základný rozmer -, musíme byť presvedčení aj o tom, že nepáchame na nikom nespravodlivosť, ak mu predstavíme Krista a ak mu dáme možnosť nájsť aj takýmto spôsobom skutočnú autentickosť, radosť z nájdenia života. Vlastne to musíme urobiť, je našou povinnosťou ponúknuť všetkým túto možnosť dosiahnuť večný život.

Ctihodní a milovaní bratia a sestry, hovorme im ako izraelský národ: "Poďte, vráťme sa k Pánovi: Lebo On nás poranil a on nás uzdraví". Pomáhajme ľudskému utrpeniu stretnúť sa s Božou Milosťou. Pán z nás robí svojich priateľov, On nám dôveruje, dáva nám svoje Telo v Eucharistii, zveruje nám svoju Cirkev. Musíme byť teda skutočne jeho priatelia, počúvať spolu s Ním, chcieť to, čo chce On a nechcieť to, čo nechce On. Ježiš sám povedal: "Vy ste moji priatelia, ak robíte, čo vám prikazujem" (Jn 15, 14).

Nech je toto našim spoločným úsilím: konať, všetci spoločne jeho svätú vôľu: „Chodte do celého sveta a hlásajte evanjelium všetkému stvoreniu" (Mk 16, 15). Objímime jeho vôľu, ako to urobil sv. Pavol: "Veď ak hlásam evanjelium, nemám sa čím chváliť, je moja povinnosť a beda mi, keby som evanjelium nehlásal" (1 Kor 9, 16). **-ap, sg, ls-**

Príhovor Benedikta XVI. na stretnutí s mládežou Angoly

V sobotu o 16.30 hod sa Svätý Otec stretol s mladými na Štadióne kokosovníkov v hlavnom meste Angoly v Luande. Pri tejto príležitosti sa im prihovoril slovami:

„Drahí priatelia!

prišli ste vo veľkom počte, ako reprezentanti mnohých ďalších, ktorí sú s vami duchovne spojení, na stretnutie s nástupcom sv. Petra a spoločne so mnou vyznať pred všetkými radosť z viery v Ježiša Krista a obnoviť úsilie byť jeho učeníkmi v tomto čase. To isté stretnutie sa odohralo v tomto meste 7. júla 1992 s milovaným pápežom Jánom Pavlom II. S trochu rozličnými rysmi tváre, ale s tou istou láskou v srdci, hľa pred vami súčasný nástupca sv. Petra, ktorý vás všetkých objíma v Ježišovi Kristovi, ktorý „je ten istý včera, dnes a naveky“ (Hebr 13,8).

V prvom rade sa chcem poďakovať za slávnosť, ktorú mi robíte, za túto slávnosť ktorou ste vy, za vašu prítomnosť a vašu radosť. Obraciam sa so srdečným pozdravom na ctihodných bratov v biskupskej a kňazskej službe a na vašich animátorov. Zo srdca ďakujem a pozdravujem všetkých, ktorí pripravili toto stretnutie, zvlášť biskupskú komisiu pre mládež a povolania so svojim predsedom Mons. Kanda Almeida, ktorému ďakujem za srdečné privítacie slová. Pozdravujem všetkých mladých, katolíkov i mládež iného vierovyznania na ceste hľadania odpovede na svoje problémy o ktorých istotne hovorili vaši reprezentanti, ktorých slová som si s uznaním (vdľačnosťou) vypočul. Vzájomné objatie, ktoré sme si vymenili, prirodzene patrí vám všetkým.

Stretnúť sa s mladými ľuďmi je príjemné pre všetkých! Oni majú často mnohé ťažkosti, ale nosia v sebe veľkú nádej a veľké nadšenie a pevnú vôľu vždy začať odznova. Moji mladí priatelia, uchovávajte si v sebe samých dynamickú silu, ktorá smeruje do budúcnosti. Pozyvám vás pozerat' sa na ňu pohľadom apoštola Jána: «Videl som nové nebo a novú zem (...) a videl som ako z neba od Boha zostupuje sväté mesto, nový Jeruzalem, vystrojené ako nevesta, ozdobená pre svojho ženícha. A počul som mohutný hlas od trónu hovoriť: "Hľa, Boží stánok je medzi ľuďmi"» (Zjv 21, 1-3). Milí priatelia, Boh robí veci odlišne. Počínajúc pokojnou intimitou medzi Bohom a prvým párom v záhrade Eden, prechádzajúc cez Božiu slávu, ktorá vyžarovala v stánku stretnutia uprostred izraelského ľudu, ktorý prechádzal púšťou, až k inkarnácii Božieho Syna, ktorý sa nerozlučným spôsobom zjednotil s človekom v Ježišovi Kristovi. Ten istý Ježiš znova začne prechod ľudskou púšťou prekonajúc smrť a dôjduc až k zmŕtvychvstaniu tiahnuc so sebou k Bohu celé ľudstvo. Dnes sa Ježiš viac nenachádza ohraničený nejakým konkrétnym miestom, alebo časom, ale jeho Duch, Duch Svätý prýšči z neho a vstupuje do našich srdiec zjednocujúc nás tak s Ježišom samým a cez neho s Otcom s Bohom jedným a zároveň trojjediným.

Áno moji milí priatelia! Boh robí rozdiely. Ba viac! Nás robí rozdielných, robí nás nových. Také je prisľúbenie, ktoré nám dal on sám: «Hľa všetko robím nové» (Zjv 21,5) A je to pravda! Hovorí nám o tom svätý apoštol Pavol: «Kto je teda v Kristovi, je novým stvorením. Staré sa pominulo a nastalo nové. Ale toto všetko je od Boha, ktorý nás skrze Krista zmieril» (2 Kor 5, 17-18). Vstúpiac do neba a tak vstúpiac do večnosti, Ježiš Kristus sa stal Pánom pre všetky časy. A tak sa môže stať našim spoločníkom v prítomnosti, prinášajúc knihu našich dní vo svojej ruke. V nej drží pevne minulosť so zdrojmi a základom nášho bytia, v nej žiarlivo chráni budúcnosť, nechajúc nás vytušiť najkrajší úsvit celého nášho života, ktorý z nej vyžaruje, čo je vzkriesenie v Bohu. Budúcnosťou nového ľudstva je Boh; vlastnou skutočnou predzvesťou tohto je Cirkev. Keď budete mať možnosť čítať s pozornosťou históriu: môžete si uvedomiť, že Cirkev

v priebehu stáročí nestarne, ba naopak stáva sa vždy mladšou, pretože kráča smerom k Pánovi, približujúc sa každý deň viac k prameňu z ktorého vyviera mladosť, obnova a životná sila.

Priatelia, ktorí ma počúvate, budúcnosť je Boh. Ako sme boli počuli, On «zotrie im z očí každú slzu a už nebude smrti ani žiaľu; ani náreku už nebude, ani bolesti viac nebude, lebo prvé sa pominulo» (Zjv 21,4). Medzitým tu vidím prítomných niektorých mladých z Angoly zmrzačených dôsledkom vojny a mín, myslím na nespočetné množstvo slz, ktoré mnohí z vás preliali za stratou blízkych a nie je ťažké predstaviť si šedé mračná, ktoré zatieniajú nebo vašich najkrajších snov... Čítam vo vašich srdciach pochybnosti s ktorými sa na mňa obraciate: «Toto je to čo máme. To o čom nám hovoríš ty nie je viditeľné! Prisľúbenie má Božiu záruku – a my vám veríme – ale Boh kedy povstane na obnovenie všetkých vecí?». Ježišova odpoveď je tá istá, akú dal svojim učeníkom: «Nech sa vám srdce nevzrušuje! Veríte v Boha verte aj vo mňa. V dome môjho Otca je mnoho príbytkov. Keby to tak nebolo, bol by som vám povedal, že vám idem pripraviť miesto?!» (Jn 14, 1-2). Ale vy drahá mládež, naliehate: «Súhlasíme! Ale kedy sa to stane?». Na podobnú otázku apoštolov Ježiš odpovedal: «Vám neprišla chuť poznať časy alebo chvíle, ktoré Otec určil svojou mocou, ale keď zostúpi na vás Svätý Duch dostanete silu a budete mi svedkami (...) až po samý kraj zeme» (Sk 1, 7-8). Pozrite, Ježiš nás nenechá bez odpovede; hovorí nám jasne jednu vec: obnova začína vo vnútri, dostanete silu z hora. Dynamická sila pre budúcnosť sa nachádza vo vašom vnútri."

Nachádza sa vo vnútri...ale ako? Ako je ukrytý život v semienku: tak to vysvetlil Ježiš v jednom kritickom okamihu svojho poslania. Jeho poslanie sa začalo s veľkým nadšením dokiaľ ľud videl uzdravovať chorých, vyhnať diabla, ohlasovať evanjelium; ale inak svet išiel ďalej ako prv: Rimania stále vládli, život zostával stále ťažký, napriek týmto znakom a pekným slovám. A entuziazmus pomaly opadával až do bodu kedy niektorí učeníci opustili Majstra (por. Jn 6,66), ktorý síce kázal, ale nenechal svet. A všetci sa pýtali: Akú skutočnú hodnotu má táto zvesť?. Čo nám prinesie tento prorok Boží? A tak Ježiš hovoril o rozsievачovi, ktorý rozsieva semeno na poli sveta a vysvetlil, že to semeno je jeho Slovo (Mk 4,3-20), uskutočnené uzdravenia sú naozaj malou vecou ak ich porovnáte s enormnou núdzou a „macas“ ťažkosťami každého dňa. A predsa v semienku je prítomná budúcnosť, pretože semeno nosí v sebe chlieb zajtrajška, život zajtrajška. Semeno sa zdá akoby ničím, ale je prítomnosť budúca to je prisľub prítomný už dnes; keď padne do dobrej pôdy prinesie tridsať, šesťdesiat až stonásobne viac.

Priatelia moji vy ste od Boha zasiat semeno do pôdy; ono nesie v srdci silu z hora, silu Ducha Svätého. Predsa len od prisľúbenia života k úrode, je jediná možná cesta a to ponúknuť život pre lásku a zomrieť z lásky. Povedal to sám Ježiš: «Ak pšeničné zrno nepad-

ne do zeme a neodumrie, ostane samo. Ale ak odumrie, prinesie veľkú úrodu. Kto miluje svoj život stratí ho, a kto svoj život nenávidí na tomto svete zachráni si ho pre večný život» (por. Jn 12, 24-25). Tak to povedal Ježiš a tak to aj spravil: jeho ukrižovanie sa zdá totálnou porážkou, ale nie je ňou! Ježiš oživený silou «večného Ducha sám seba priniesol Bohu na obeť bez poškvrny» (Hebr 9,14). A týmto spôsobom padol akoby do zeme a mohol priniesť úrodu v každom čase a počas všetkých vekov. A uprostred vás sa nachádza nový chlieb, chlieb budúceho života, Najsvätejšia Eucharistia, ktorá nás sýti a je príčinou rozkvetu trojičného života v srdciach ľudí.

Mladí priatelia semeno obdarené tým istým večným Duchom, sa rozvíja vo vrúcnom objatí Eucharistie, v ktorej sa realizuje Pánov testament. On sa dáva nám a my odpovedáme darujúc sa druhým pre jeho lásku. Toto je cesta života, ale bude možné ju prejsť len za jednej podmienky a to stáleho dialógu s Pánom a skutočného dialógu medzi vami. Prevládajúce sociálne zázemie vám nepomáha žiť Ježišove slová a ani darovaniu seba samých ku ktorému On vás pozýva podľa plánu Otca. Milí priatelia, sila sa nachádza vo vašom vnútri, tak ako bola v Ježišovi, ktorý hovoril: «Otec, ktorý ostáva vo mne, koná svoje skutky. (...) Aj ten, kto verí vo mňa, bude konať skutky, aké ja konám, ba bude konať ešte väčšie, lebo ja idem k Otcovi» (Jn 14, 10.12). A preto nemajte strach urobiť definitívne rozhodnutia. Ušľachtilosť vám nechýba – viem to! Ale zoči-voči riziku zobrat' na seba záväzok na celý život, či už v manželstve, alebo v osobitnom zasvätení sa Pánovi, pociťujete strach: «Svet je v neustálom pohybe a život je plný možností. Budem môcť v tomto období môjho života ignorujú nepredvídateľnosti ktoré mi ona uschovala? Nestane sa, že týmto mojim definitívnym rozhodnutím sa zahrávam so svojou slobodou a sám si zviažem ruky?». Toto sú pochybnosti, ktoré vás napadajú a súčasná individualistická a hedonistická kultúra to vyhocuje. Ale keď sa mladý človek nerozhodne, dostáva sa do rizika, že zostane večným dieťaťom.

Hovorím vám : Majte odvahu! Osmel'te sa k definitívnym rozhodnutiam, pretože v skutočnosti tieto sú jediné, ktoré neničia slobodu, ale jej udávajú správny smer, umožňujú jej napredovať a tak dosiahnuť niečo veľké v živote. Niet pochybností o tom, že život má cenu iba ak máte odvahu k dobrodružstvu, dôveru, že Pán vás nikdy neponechá samých. Angolská mládež, urob slobodným vo svojom vnútri Ducha Svätého, silu z hora! S dôverou v túto silu, ako Ježiš, riskni tento skok akoby sme povedali v niečo definitívne a tak ponúkni možnosť životu! Tak sa začnú tvoriť medzi vami ostrovy, oázy a potom veľké územia kresťanskej kultúry, v ktorých sa stane viditeľnou to «sväté mesto, ktoré zostupuje z neba od Boha vystrojené ako nevesta, ozdobená pre svojho ženícha». Toto je život, pre ktorý sa oplatí žiť a ktorý vám z celého želim. Nech žije angolská mládež!

Preklad: Roman Titze

Homília Svätého Otca: „Prišiel som zvestovať posolstvo odpustenia, nádeje a nového života!“

Apoštolskú cestu Svätého Otca v Angole poznačila v nedeľu tragédia. Na stretnutí s pápežom Benediktom XVI., ktoré bolo na štadióne v Luande, počas tlačene prišli o život dve dievčatá a najmenej 40 ľudí sa zranilo. Pápež Benedikt XVI. v nedeľu na úvod svätej omše vyjadril ľútosť nad ich smrťou.

„Drahí bratia, chcem túto Eucharistiu obetovať za dve mladé dievčatá, ktoré včera prišli o život na štadióne Dos Coqueiros. Zverme ich Ježišovi, ktorý ich privíta vo svojom kráľovstve. Ich rodinám a priateľom vyjadrujem svoje solidaritu a úprimnú, hlbokú sústrasť. Zároveň sa modlím aj za zranených a za ich uzdravenie. Odovzdajme sa do tajomných Božích plánov.“

Svätý Otec predpoludním slávil svätú omšu v Luande, v priestranstve Cimangoly. Vo svojej homílii povedal: „Drahí kardináli, bratia biskupi a kňazi, drahí bratia a sestry v Kristovi. „Veď Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodného Syna, aby nezahynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život. (Jn 3,16). Tieto slová nás naplňajú radosťou a nádejou. Ako veľmi očakávame naplnenie Božieho prísľubu! Dnes sa zvlášť teším - ako nástupca apoštola Petra, že slávim túto svätú omšu s vami, mojimi bratmi a sestrami v Kristovi z celej Angoly. S láskou pozdravujem katolícke spoločenstvá z Luandy, Benga, Cabindy, Benguely, Huamba, Híla, Kuándo Kubánga, Severnej Kwanzy, Južnej Kwanzy, Severnej Lundy, Južnej Lundy, Malanja, Namibe, Moxica, Uije a Záire.

Zvlášť pozdravujem bratov biskupov, členov medzináboženského stretnutia Biskupov Južnej Afriky, zhromaždených okolo tohto oltára Božej obety. Ďakujem predsedovi Konferencie biskupov Afriky, arcibiskupovi Damiáovi Franklinovi, za jeho milé slová privítania a v zastúpení ich pastierov, pozdravujem všetkých veriacich z národov Botswana, Lesotho, Mozambiku, Namibie, Južná Afrika, Swazilandu a Zimbabwe.

Dnešné prvé čítanie je najmä odkazom pre Boží ľud Angoly. Toto je posolstvo nádeje venované vyvoleným ľuďom vo vyhnanstve a apelom vrátiť sa do Jeruzalema znovu postaviť Boží chrám. Jeho jasný opis zániku a skazy, ktorý spôsobila vojna, odráža aj osobnú skúsenosť mnohých ľudí tejto krajiny uprostred strašných ničivých dôsledkov občianskej vojny. Aké je to skutočné, že vojna môže „zničiť“ všetky hodnoty“, rodiny, celé spoločenstvá, plody ľudskej práce, nádeje, ktoré vedú a zachovávajú ich životy a prácu! Tento zážitok je príliš dôverne známy Afričanom ako zážitok: ničiacej sily občianskeho konfliktu, vo víre nenávisti a pomsty, ničiaci úsilie mnohých generácií dobrých ľudí. Keď Božie slovo – hovorí o vybudova-

ní jednotlivcov, spoločností a celej ľudskej rodiny – je zanedbané, a keď Boží zákon je „vysmievaný, opovrhovaný, a terčom výsmechu“, potom následkom môže iba byť rozklad, ničenie a nespravodlivosť: poníženie našej obvyčajnej ľudskej rodiny a zradou nášho povolania, a to byť synmi a dcérami milosrdného Otca, bratmi a sestrami jeho milovaného Syna.

Tak poďme načerpať pokoj z utešujúcich slov, ktoré sme počuli v prvom čítaní! Výzva k návratu a znovu postaveniu Božieho chrámu má zmysel pre každého jedného z nás.

Svätý Pavol, ktorého dve tisíce výročie narodenia si v tomto roku pripomínáme, nám hovorí že „vy ste chrám živého Boha“ (2 Kor 6,16). Boh žije, vieme to, v srdciach všetkých, ktorí odovzdali svoju vieru Kristovi, ktorí sú znovu narodení v krste a sú chrámom Ducha Svätého. Dokonca teraz, v jednote s Kristo-

vým telom, ktorým je Cirkev, nás Boh volá poznať silu jeho prítomnosti medzi nami, znovu prijať dar jeho lásky a odpustenia a stať sa poslami milosrdnej lásky v našich rodinách a spoločnostiach, v školách a na pracoviskách, v každej oblasti občianskeho a politického života.

Tu v Angole, sa je táto nedľa vyhlásená za deň modlitby a obetovania za národné zmierenie. Evanjeliom nás učí, že zmierenie, skutočné zmierenie, môže byť iba výsledkom obrátenia, zmeny srdca, nového spôsobu uvažovania. Učí nás, že iba sila Božej lásky môže zmeniť naše srdcia a získať nám víťazstvo nad hriechom a rozkolom, „hoci sme boli mŕtvi pre naše hriechy“ (Ef 2,5), jeho láska a milosrdenstvo nám prinieslo zmierenie a nový život v Kristovi. Toto nás učí srdce apoštola Pavla a je dôležité pripomínať si toto: iba Božia láska môže v nás vytvoriť nové srdce! Iba jeho láska môže zmeniť naše „srdcia z kameňa“ a umožniť nám znovu vstať, skôr než nás strhne! Iba Boh môže spraviť všetky veci novými!

Toto prichádzam zvestovať do Afriky – poslanstvo odpustenia, nádeje a nového života!

Pred tromi dňami v Yaoundé, som sa tešil z vyhlásenia Instrumentum Laboris, dokumentu pre II. synodu biskupov Afriky, ktorá sa bude venovať téme: Cirkev v Afrike v službe zmierenia, spravodlivosti a pokoja. Dnes vás žiadam, aby ste sa spolu so všetkými vašimi bratmi a sestrami po celej Afrike modlili za túto výzvu: aby každý kresťan na tomto veľkom kontinente zakúsil uzdravujúci dotyk Božej milosrdnej lásky, a aby Cirkev v Afrike sa stala „pre všetkých prostredníctvom svedectva jej synov a dcér miestom skutočného zmierenia.“ (Ecclesia in Africa, 79).

Drahí priatelia, toto je odkaz pápeža, ktorý pri-

nášam vám a vašim deťom. Prijali ste silu Ducha Svätého, aby ste boli stavitelmi lepšieho zajtrajška pre vašu milovanú krajinu. V krste ste prijali Ducha, aby ste hlásali Božie kráľovstvo pravdy a života, svätosti a milosti, spravodlivosti, lásky a pokoja. V deň vášho krstu ste prijali Kristovo svetlo. Buďte vďační za svedectvo mnohých kresťanských rodičov, učiteľov, katechétov, kňazov a rehoľníkov, ktorí sa osobne obetujú, aby odovzdávali tento cenný poklad vám! Prijmite výzvu, ktorá toto veľké dedičstvo kladie pred

vás. Uvedomte si, že Cirkev v Angole a po celej Afrike má byť znamením pred svetom. Znamením svornosti, ku ktorému je volaná celá ľudská rodina a to cez vieru v Krista Spasiteľa.

Slová, ktoré Ježiš hovorí v dnešnom Evanjeliu sú celkom jasné: Hovorí nám, že Boží hlas už zaznel po celom svete. Svet-

lo už prišlo na tento svet. Avšak ľudia uprednostnili tmu pred svetlom, pretože ich skutky boli zlé. Koľko temnoty je v toľkých častiach sveta! Tragicky mraky zla tiež zatienili Afriku, vrátane jeho milovaného národa - Angoly. Myslíme na zlo vojny, vražedné plody kmeňového systému a etnického súperenia, chamtivosť, ktorá korumpuje ľudské srdcia, zotročuje biedu a kradne zdroje budúcim generáciám, ktoré potrebujú na vytvorenie spravodlivejšej a opravdivej africkej spoločnosti a to spoločnosti pravdivej a autentickej v africkom duchu a hodnotách. A veď, čo na tom, že zákerný duch sebeckta, ktorý zvierá samotných ľudí, rozdeľuje rodiny a nahrádza veľké ideály šľachetnosti a sebaobetovania, nevyhnutne vedie k hedonizmu a k úteku k falošným utópiám a to prostredníctvom používania drog, sexuálnej nezodpovednosti, oslabeniu manželského zväzku a rozbitia rodín a vedie k zničeniu nevinného ľudského života cez potraty?

Avšak Božie slovo je slovom nekonečnej nádeje. „Veď Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodného Syna, aby nezhynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život. Lebo Boh neposlal Syna na svet, aby svet odsúdil, ale aby sa skrze neho svet spasil.“ (Jn 3, 16-17). Boh sa nás nevzdáva! Neustále smeruje náš zrak do budúcnosti a nádeje a prisľubuje nám silu, aby sme to dosiahli. Ako svätý Pavol nám dnes hovorí v druhom čítaní, Boh nás stvoril v Kristovi Ježišovi „žiť dobrý život“, život dobrých skutkov, v súlade s jeho vôľou (Ef 2,10) (Veď sme jeho dielo, stvorení v Kristovi Ježišovi pre dobré skutky, ktoré pripravil Boh, aby sme ich konali). Dal nám svoje prikázania nie ako bremeno, ale ako zdroj slobody: stať sa slobodnými múdrymi mužmi a ženami, učiteľmi spravodlivosti a pokoja, ľuďmi, ktorí dôverujú jeden

druhému a hľadajú skutočné dobro. Boh nás stvoril tak, aby sme žili vo svetle a boli svetlom pre svet okolo nás! Toto je to, čo nám Ježiš hovorí v dnešnom Evanjeliu. „Ale kto koná pravdu, ide na svetlo, aby bolo vidieť, že svoje skutky koná v Bohu.“ (Jn 3,21).

Žite potom v pravde! Vyžarujte svetlo viery, nádeje a lásky vo vašich rodinách a spoločenstvách! Buďte svedkami svätej pravdy, ktorú dávate mužom a ženám zadarmo! Poznáte z trpkkej skúsenosti, že s unáhlenosťou, ničiacou zúrivosťou diabla – úsilie znovu vybudovať niečo je prehnane pomalé a namáhavé. Život v pravde je namáhavý zdĺhavý proces: ten sa má začať vo vašich vlastných srdciach, v malých denných obetách, ktoré sú nevyhnutné. Ak sme podľa Božieho zákona veriaci, musíme v malých skutkoch – ktoré poukazujú na to, že milujeme svojich blízkych, ale všetkých blízkych, bez ohľadu na rasu, etnicitu alebo jazyk – a s nimi s ochotou spoločne pracovať na základoch, ktoré vydržia. Nech sa vaše farnosti stanú spoločenstvami, kde svetlo Božej pravdy a sily Kristovej zmierujúcej lásky nie sú iba slávené, ale ohlasované v konkrétnych skutkoch k blížnemu. A nemajte strach! Dokonca, ak to má byť „znamenie, ktorému budú odporovať“ (Lk 2,34), ktoré narazí na tvrdé postoje a zmýšľanie, ktoré vidí druhých len ako prostriedok k dosiahnutiu svojich vlastných cieľov a nie ako bratov a sestry, ktorých je potrebné milovať, rešpektovať a pomáhať im na ceste ich vlastnej slobody, na ceste života a nádeje.

Dovoľte mi, aby som na záver adresoval slová angolskej mládeži a všetkým mladým ľuďom po celej Afrike. Drahí mladí priatelia: vy ste nádejou budúcnosti vašej krajiny, prisľúbením lepšieho zajtrajška! Začnite dnes rásť v priateľstve s Ježišom, ktorý je „cesta a pravda a život“ (Jn 14,6), v priateľstve, ktoré je živé a prehlbuje sa pokorou a vytrvalou modlitbou. Hľadajte jeho vôľu a stanete sa múdrymi a šľachetnými zvestovateľmi jeho zachraňujúcej lásky. Staňte sa evanjelizátormi medzi vašimi rovesníkmi, veďte ich vlastným príkladom k hodnotnej kráse a pravde Evanjelia a k nádejnej budúcnosti, vytvorenej na hodnotách Božieho kráľovstva. Cirkev potrebuje vaše svedectvo! Nebojte sa veľkoryso odpovedať na Božiu výzvu, byť v jeho službách, či už ako kňaz alebo rehoľník, ako kresťanský rodič, alebo v iných mnohých formách služby k blížnemu, ktoré pred vás kladie Cirkev!

Drahí bratia a sestry! Na konci dnešného prvého čítania, kráľ Perzie – Cyrus, inšpirovaný Bohom, volá vyvolených ľudí k návratu do ich milovanej zemi, aby znovu postavili Boží chrám. Nech jeho slová budú výzvou pre celý Boží ľud Angoly a celú Južnú Afriku: Vystúpte! Pozerajte do budúcnosti s nádejou, dôverujte Božím prisľúbeniam a žite v jeho pravde. Len takto postavíte niečo trvalé, čo zanecháte budúcim generáciám, ako trvalé dedičstvo zmierenia, spravodlivosti a pokoja. Amen.“

-ap, mp, ls-

Príhovor Benedikta XVI. pred modlitbou Anjel Pána

Svätý Otec sa po skončení eucharistickej slávnosti a pred modlitbou Anjel Pána ešte raz prihovril veriacim:

„Drahí bratia a sestry,

na konci našej eucharistickej slávnosti, v čase keď sa moja apoštolská cesta v Afrike chýli ku koncu, sa obraciame na Máriu, Matku Vykupiteľa, a chceme úpenlivo prosiť o láskavý príhovor za nás, za naše rodiny, a za svet. V tejto modlitbe Anjel Pána, si spomíname na Máriino nezištné „áno“ darované Bohu. Cez poslušnosť viery Panny, prichádza na svet Syn, aby priniesol odpustenie, záchranu a život v hojnosti. Tým, že sa stal človekom podobným nám, vo všetkom okrem hriechu, nás Kristus naučil, akú dôstojnosť a hodnotu má každý jeden člen ľudskej rodiny. Zomrel za naše hriechy pre to, aby nás zhromaždil do jednej Božej rodiny.

Naša modlitba vystupuje dnes z Angoly, z Afriky, aby tak objala celý svet. V tomto smere muži a ženy z každého kúta sveta, ktorí sa spájajú s našou modlitbou a obracajú oči k Afrike, aby tento veľký kontinent plný nádeje, ale aj smädu po spravodlivosti, pokoji a zdravom a celistvom rozvoji, mohol tak zaručiť svojmu ľudu lepšiu budúcnosť a pokoja.

Dnes zverujem do vašich modlitieb prácu na príprave nasledujúceho II. zhromaždenia Biskupskej synody pre Afriku, ktorej slávenie sa predpokladá koncom tohto roku. Kiežby katolíci tohto kontinentu, inšpirovaní vierou v Boha a dôverujúci v prisľuby Krista, sa mohli stále viac stávať kvasom evanjeliovej nádeje pre všetkých ľudí dobrej vôle, ktorí milujú Afriku, sú oddaní materiálnemu a duchovnému rozvoju svojich detí ako aj rozšíreniu pokoja a prosperity, spravodlivosti, solidarity vo vízií spoločného dobra.

Panna Mária, Kráľovná pokoja, nech vedie národ Angoly v jeho úlohe usilovať sa o národné zmierenie po ničivej a neľudskej skúsenosti občianskej vojny. Nech Mária vyprosí všetkým obyvateľom Angoly milosť autentického odpustenia, rešpektu voči druhým, spolupráce, ktorá jediná môže priniesť celkové dielo obnovy.

Svätá Matka Božia, ktorá nám ukazuješ svojho Syna, nášho brata, spomeň si na nás kresťanov z každého kúta sveta, v našej povinnosti milovať svojho blížneho, byť strojcami pokoja, byť prví v odpustení tomu, ktorí sa prehešili proti nám, tak ako aj my sme dosiahli odpustenie. Tu v Južnej Afrike chceme prosiť našu Pani, predovšetkým o príhovor za pokoj, za obrátenie srdca a za ukončenie konfliktu v susednej oblasti Veľkých jazier. Nech jej Syn, Kráľ pokoja priniesie uzdravenie tomu kto trpí, útechu tým, ktorí plačú a silu tým, ktorí posúvajú vpred ťažký proces dialógu, vyjednávania a zastavenia násilia.

S touto dôverou sa teraz obráťme na Máriu, našu Matku, a v modlitbe Anjel Pána, prosíme o pokoj a spásu celej ľudskej rodiny.“

-mp-

Príhovor Benedikta XVI. k predstaviteľom katolíckych hnutí na podporu žien

V nedeľu o 16.45 sa pápež Benedikt XVI. stretol s predstaviteľmi katolíckych hnutí na podporu žien. Pri tejto príležitosti sa im Svätý Otec prihovoril týmito slovami:

„Drahí bratia a sestry, „nemajú vína,“ povedala Mária, prosiac Ježiša, aby zasiahol, aby svadobná hostina mohla pokračovať tak ako treba, veď „dokiaľ [svadobní hostia] majú medzi sebou ženicha, nemôžu sa postiť.“ (Mk 2, 19). Ježišova Matka sa obracia na služobníkov a žiada ich: „Urobte všetko, čo vám povie“ (por. Jn 2, 1-5). Jej materské sprostredkovanie zabezpečilo „dobré víno“, predobraz novej zmluvy medzi Božou všemohúcnosťou a chudobným, no vnímavým ľudským srdcom. Toto sa už v podstate stalo aj v minulosti, keď – ako sme počuli v prvom čítaní – „ľud jednomyselne odpovedal: „Budeme robiť všetko, čo hovoril Pán.““ (Ex 19, 8).

Tieto isté slová sú v srdciach všetkých nás, zhromaždených dnes v chráme sv. Antona: v budove, za ktorú vdáčíme menším bratom kapucínom a ich chvályhodnej misionárskej práci. Oni poskytli tento nový stan pre archu zmluvy, znak Božej prítomnosti v putujúcom ľude. Im, tým, ktorí s nimi spolupracujú a všetkým, ktorí majú úžitok z ich duchovnej a sociálnej služby, pápež posielal svoje požehnanie a vrelé slová povzbudení. S láskou pozdravujem všetkých prítomných: biskupov, kňazov, rehoľníkov a rehoľnice, osobitne veriacich laikov, ktorí zodpovedne prijímajú záväzok kresťanskej služby a svedectva, prameniáci zo sviatosti krstu a takisto – v prípade manželov – zo sviatosti manželstva. Navyše, z pohľadu hlavného dôvodu dnešného stretnutia, posielam pozdrav plný lásky a nádeje všetkým ženám, ktorým Boh zveril prameň života: pozývam vás žiť a dôverovať v život, pretože živý Boh vložil do vás dôveru. S vdáčnosťou v srdci tiež pozdravujem vedúcich a animátorov cirkevných hnutí, ktorí urobili svojou prioritou podporu angolských žien. Ďakujem arcibiskupovi José de Queirós Alvesovi a vašim predstaviteľom za ich milé slová a za to, že upriamili pozornosť na túžby a nádeje mnohých tichých hrdiniek medzi ženami tohto milovaného národa.

Vyzývam všetkých k účinnému uvedomeniu si nepriaznivých podmienok, ktorým mnohé ženy boli a stále sú vystavené – venujúc osobitnú pozornosť tomu, ako správanie a postoje mužov, ktorým niekedy chýba citlivosť a zodpovednosť, môžu na tom mať podiel. Toto nie je súčasťou Božieho plánu. V čítaní zo Svätého písma sme počuli ako celý ľud spoločne zvolal: „Budeme robiť všetko, čo hovoril Pán.“ Biblia nám hovorí, že Božský Stvoriteľ, pozerajúc na všetko, čo vytvoril, videl, že niečo chýbalo: všetko by bolo v poriadku, keby človek nebol sám! Ako by jeden človek sám mohol predstavovať obraz a podobu Boha, ktorý je jeden no trojjediný, podobu Boha, ktorý je spoločenstvom osôb? „Nie je dobre byť človeku samému. Urobím mu pomoc, ktorá mu bude podobná“ (Gn 2,18). Boh sa vrátil k práci, vytvoril pre človeka pomoc, ktorá mu chýbala, a obdaril túto jeho pomocníčku privilegovaným spôsobom, ustanoviac po-

riadok lásky, ktorý dovtedy nebol vo stvorení dostatočne zastúpený.

Ako viete, drahí bratia a sestry, tento poriadok lásky patrí do intímneho života samého Boha, do trojičného života, v ktorom je Duch svätý osobnou hypostázou lásky. Ako môj predchodca pápež Ján Pavol II raz napísal, „na základe odvekého Božieho plánu je to žena, v ktorej nachádza pôdu na prvé zakorenenie poriadok lásky v stvorení svete osôb“ (Mulieris Dignitatem, 29). Vskutku, hľadiac na okúzľujúci šarm, ktorý vyžaruje zo ženy vďaka vnútornej milosti, ktorú Boh do nej vložil, srdce muža je osvietené a on v nej vidí svoj obraz: „Toto je teraz kosť z mojich kostí a mäso z môjho mäsa“ (Gn 2, 23). Žena je druhé ja, ktoré zdieľa tú istú ľudskú prirodzenosť. Musíme teda spoznať, potvrdiť a chrániť rovnakú hodnotu muža a ženy: sú obaja osobami, celkom osobitými medzi všetkými živými bytosťami na zemi.

Muž i žena sú obaja povolani žiť v hlbokom spoločenstve prostredníctvom vzájomného spoznania a sebadarovania, pracujúc spolu na spoločnom dobre skrze komplementárne aspekty mužskosti a ženskosti. Kto dnes nedokáže rozpoznať potrebu urobiť viac miesta pre „dôvody srdca“? Vo svete ako je ten náš, dominovanom technológiou, cítime potrebu tejto ženskej komplementarity, aby ľudská rasa mohla žiť bez úplnej straty svojej ľudskosti. Spomeňte si na všetky miesta postihnuté veľkou chudobou alebo zničené vojnou a na všetky tragické situácie, ktoré vyplývajú z migrácií, nútených či nenútených... Takmer vždy sú to ženy, ktoré dokážu zachovať ľudskú dôstojnosť, brániť rodinu a chrániť kultúrne a náboženské hodnoty.

Drahí bratia a sestry, história pripomína takmer výlučne zásluhy mužov, i keď v skutočnosti zväčša vyplývali z rozhodného, vytrvalého a šľachetného úsilia žien. Spomedzi mnohých výnimočných žien, dovoľte mi spomenúť konkrétne dve: Teresu Gomes a Mariu Bonino. Prvá, Angolčanka, zomrela v roku 2004 v meste Sumbe po šťastnom manželstve, v ktorom porodila sedem detí; bola ženou neochvejnej kresťanskej viery a príkladného apoštolského nadšenia. To sa ukázalo predovšetkým v rokoch 1975 a 1976, kedy zúrivá ideologická a politická propaganda vtrhla do farnosti Našej Milostivej Pani v Porto Amboim a takmer dosiahla, aby brány kostola zostali nadobro zatvorené. Vtedy sa Teresa stala vodkyňou veriacich, ktorí sa odmietli zohnúť pod nátlakom. Teresa ponúkla podporu, odvážne bránila farnosť a robila všetko pre to, aby sa obnovili slávenia svätej omše. Jej láska k Cirkvi ju urobila neúnavnou v práci evanjelizácie pod vedením kňazov.

Maria Bonino bola talianska detská lekárka, ktorá ponúkla svoje skúsenosti ako dobrovoľníčka v mnohých misiách na celom milovanom africkom kontinente. Počas posledných dvoch rokov svojho života bola vedúcou pediatrického oddelenia v provinčnej nemocnici v Uíje. Starajúc sa o denné potreby tisícov detí, ktoré tam boli

ako pacienti, Maria zaplatila najvyššiu cenu za svoju službu, obetujúc život počas strašnej epidémie Marburgskej krvácavej horúčky, ktorej sama podľahla. Bola prevezená do Luandy na liečenie, avšak zomrela a bola uložená na odpočinok 24. marca 2005 – pozajtra bude štvrté výročie. Cirkev i spoločnosť boli a stále sú výnimočne obohatené prítomnosťou a čnosťami žien, predovšetkým zasvätených rehoľníčok, ktoré, spoliehajúc sa na Božiu milosť, vložili sa do služby pre druhých.

Drahí Angolčania, keďže dôstojnosť ženy je rovnaká ako dôstojnosť muža, nik by dnes nemal pochybovať o tom, že ženy majú „plné právo byť aktívne zapojené do všetkých oblastí verejného života a toto právo musí byť tiež potvrdené a garantované – tam, kde je to nevyhnutné, aj primeranou legislatívou. Toto uznanie úlohy žien vo verejnom živote by ich však nemalo vzdäť od ich jedinečnej úlohy v rodine. Tu je ich prínos k blahobytu a pokroku spoločnosti opravdivo nevypočítateľný, i keď často nedostatočne ocenený.“ (Posolstvo JPII na Medzinárodný deň mieru v roku 1995). Navyše, zmysel ženy pre osobnú dôstojnosť nie je primárne dôsledkom legislatívne definovaných práv, ale vychádza skôr z materiálnej a duchovnej starostlivosti, ktorú žena dostáva v lone rodiny. Prítomnosť matky v rodine je tak dôležitá pre stabilitu a rast tejto základnej bunky spoločnosti, že by mala byť ocenená, doporučená a podporovaná každým možným spôsobom. Z toho istého dôvodu musí spoločnosť manželov a otcov viesť k zodpovednosti za svoje rodiny.

Drahé rodiny, bezpochyby ste si všimli, že žiadny ľudský pár sám o sebe a zo svojich vlastných síl nedokáže adekvátne poskytnúť deťom lásku a opravdivé pochopenie života. Na to, aby sme mohli niekomu povedať „tvoj život je dobrý, i keď nevieš, aká bude budúcnosť“, potrebujeme vyššiu a dôveryhodnejšiu autoritu, než akú dokážu poskytnúť samotní rodičia. Kresťania vedia, že táto vyššia autorita bola daná širšej rodine, ktorú Boh skrze svojho Syna Ježiša Krista a dar Duchu Svätého ustanovil v ľudskej histórii – menovite Cirkvi. Tu nachádzame pôsobenie večnej a nezničiteľnej lásky, ktorá garantuje každému z nás, že život bude mať vždy zmysel, aj keď nepoznáme akú budúcnosť prinesie. Z tohto dôvodu sa budovanie kresťanskej rodiny uskutočňuje v rámci širšej rodiny, Cirkvi, ktorá podopiera domácu rodinu a drží ju blízko pri svojom srdci, dávajúc jej istotu, že je chránená, teraz i v budúcnosti, Stvoriteľovým súhlasným „áno“.

„Nemajú vína“ – hovorí Mária Ježišovi. Drahé ženy Angoly, prijmite Máriu ako vašu zástankyňu u Pána. Presne takto ju vidíme na svadbe v Káne: krehká žena, plná materinskej starostlivosti a odvahy, žena, ktorá pozná potreby druhých a v snahe pomôcť predkladá ich potreby pred Pána. Ak jej zostaneme nablízku, môžeme všetci – tak muži ako aj ženy – znovu získať pocit pokoja a hlboké dôvery, ktorý spôsobuje, že sa cítíme pozhnaní Bohom a neohrození v zápase za život. Nech sa Naša Pani z Muximy stane hviezdou vedúcou vaše životy. Nech vás zachová zjednotených vo veľkej Božej rodine. Amen.“

Preklad: Martin Kramara

Svätý Otec sa rozlúčil s Afrikou a odletel do Ríma

Angola (23. marca, RV) – „Veľactný pán prezident, občianski, vojenski a cirkevní predstavitelia, drahí bratia a sestry v Kristovi, všetci moji angolski priatelia!“ – takto začal v pondelok krátko po 10. hodine Svätý Otec svoj príhovor na letisku Luanda v Angole, krátko pred návratom do Talianska, v závere jeho XI. apoštolskej cesty na africkom kontinente a pokračoval:

„V tejto chvíli môjho odchodu chcem vyjadriť vám, pán prezident veľkú vďaku za vašu starostlivosť, ktorú ste mi prejavili počas rozličných stretnutí, ktoré som s radosťou mohol prežiť. Ako civilným a vojenským predstaviteľom, rovnako ako aj pastierom a všetkým zodpovedným za cirkevné inštitúcie a spoločenstvá, ktorí boli zahrnutá do týchto stretnutí, obraciam sa na vás so srdečným poďakovaním za každú láskavosť, ktorou ste chceli poctiť moju osobu počas týchto dní, ktoré som mohol stráviť medzi vami.“

Slovo vďaky prináleží tiež pracovníkom prostriedkov spoločenskej komunikácie, agentom bezpečnostných služieb a všetkým dobrovoľníkom, ktorí s láskavosťou, účinkom a s diskretnosťou prispeli k úspešnému zvládnutiu mojej návštevy.

Ďakujem Bohu, že som tu našiel živú Cirkev, plnú entuziazmu, ktorá aj napriek ťažkostiam, dokázala vziať na svoje plecia svoj kríž a aj kríž druhých a svedčí tak pred všetkými o spásonosnej sile evanjeliového posolstva. Nech pokračuje v ohlasovaní toho, že prišiel čas nádeje, nech prispieva k upokojovaniu duší a nech pozýva k bratskej láske, ktorá bude schopná otvoriť sa k prijatiu všetkých, vo vzájomnom rešpektovaní názorov a úsudkov všetkých. Nastal čas rozlúčky a návratu do Ríma, so smútkom, že vás musím opustiť, ale so spokojnosťou, že som spoznal odvážny národ, ktorý sa rozhodol pre znovuzrodenie. Napriek odporu a ťažkostiam, chce tento národ budovať svoju budúcnosť kráčajúc po cestách odpustenia, spravodlivosti a solidarity.

Ak je mi dovolené obrátiť sa tu na vás s poslednou výzvou, chcel by som požiadať, aby uskutočňovanie základných potrieb tých najnúdznejších národov bolo v centre pozornosti tých, ktorí majú na starosti verejnú správu, pretože ich záujmom je – som si istý – rozvíjať toto ich poslanie nie vo svojom záujme, ale v záujme spoločného dobra. Kým tu budú bratia, ktorí trpia nedostatkami – či už nedostatkom jedla, práce, domova ako aj iných základných potrieb, naše srdce nemôže zotrvať v pokoji. K tomu, aby sme dali konkrétnu odpoveď týmto našim bratom v ľudskosti, prvou výzvou, ktorú musíme zdolať je solidarnosť: solidarnosť medzi generáciami, solidarnosť medzi národmi a medzi kontinentmi, taká, ktorá vytvorí stále spravodlivejšie rozdelenie pozemských zdrojov medzi všetkých ľudí.

Z Luandy teraz upieram svoj zrak na celú Afriku, s ktorou sa stretnem v októbri vo Vatikáne, na II. generálnom zasadnutí Biskupskej synody venovanej tomuto kontinentu, kde Slovo vtelené do Osoby našlo svoje útočisko. Prosím teraz Boha, aby nechal pocítiť jeho ochranu a pomoc utečencom a vysťahovalcom, ktorí sa potulujú v stálom očakávaní návratu do svojej vlasti. Boh nebies im opakuje: „Aj keby na teba matka zabudla, ja nezabudnem na teba” (porov. Iz 49, 15). Boh vás miluje ako svojich synov a dcéry, On bdie nad vašimi dňami aj nocami, nad vašimi ťažkosťami aj túžbami.

Bratia a priatelia Afriky, najdrahší Angolčania, odvalu! Neunavte sa v rozvíjaní pokoja, v naplňaní gest zmierenia a v práci na národnom zmierení, nech nikdy nepreváži násilie nad dialógom, strach a sklúčenosť nad dôverou, nenávisť nad bratskou láskou. A toto bude možné, ak vzájomne uznáte, že ste deťmi toho istého a jediného Otca na nebesiach. Nech Boh žehná Angole! Nech požehná každého svojho syna a dcéru! Nech požehná prítomnosť a budúcnosť tohto milovaného národa. Zbohom!”

-sg-

Slová Svätého Otca na palube lietadla pri návrate do Ríma

„Dva pocity – na jednej strane radosť z Afriky, ktorá oslavovala, ktorá v osobe Svätého Otca videla zosobnenie toho, že obyvatelia sú Božimi synmi a Božou rodinou, a na druhej strane Duch prijatia v liturgii, silný posvätný zmysel, prítomnosť samotného Boha“ – takto charakterizoval bezprostredne po odlete z Angoly svoju apoštolskú cestu na palube lietadla Svätý Otec. Ďalej sa Benedikt XVI. opäť s ľútosťou pozastavil pri smrti dvoch mladých ľudí, ktorí zomreli pri vstupe na štadión pred svätou omšou. „Modlil som sa a modlím sa za nich a verím, že v budúcnosti sa vďaka lepšej organizácii nič také viac nestane“.

Ďalej Svätý Otec spokojne dodal, že africkým biskupom nielen odovzdali pracovný dokument *Instrumentum Laboris* na blížiacu sa synodu, ale že na synode už aj pracovali: večer na Sviatok sv. Jozefa sa totiž hlava Katolíckej cirkvi stretla so všetkými časťami rady synody – s 12 biskupmi, pričom s každým z nich hovoril o situácii v Cirkvi na jeho území v Afrike.

„Mohol by som toho povedať ešte veľa, napríklad, že Cirkev na juhu Afriky, ktorá má za sebou ťažkú skúsenosť zmierenia, sa tiež snaží pomáhať svojimi skúsenosťami pri pokusoch zmierenia v Burundi a - aj keď s ťažkosťami - aj v Zimbabwe.“

V závere Svätý Otec ešte raz všetkým, ktorí prispeli k tejto návšteve vyjadril svoje „ďakujem“.

-sg-

Svätý Otec poslal telegram prezidentovi Angolskej republiky

Krátko po tom, ako Svätý Otec odletel z medzinárodného letiska „4 de Fevereiro“ v Luande v Angole, zaslal prezidentovi Josému Eduardovi dos Santosovi telegram: „Opúšťajúc všetkých Angolčanov, chcem vyjadriť svoj úctivý pozdrav a srdečne sa poďakovať za prijatie a pekné privítanie vašou excelenciou, vládnymi predstaviteľmi a všetkými milovanými angolskými obyvateľmi počas tejto pastoračnej cesty.

Vyzývam všetkých k obnove solidárnosti mysle a srdca, aby sa tak darilo budovať spoločné úsilie pri tvorbe pokoja a obnovy celého národa pre dôstojnejšiu budúcnosť vašich detí, pre ktoré vyprosujem neustálu prítomnosť Božích milostí.“

-jv-

Cesta Benedikta XVI. očami hovorca Svätej stolice

Vatikán (24. marca, RV) – „Mal som možnosť stretnúť sa s národmi, v ktorých sú zakotvené pevné duchovné tradície, s národmi, ktoré si želajú ďalej napredovať“ – spomenul si na slová Svätého Otca v Afrike hovorca Svätej stolice páter Federico Lombardi SJ v rozhovore pre VR po ukončení apoštolskej cesty. Potom dodal:

„Ja by som sa pozastavil pri realizme a nádeji, pretože pápež sa pozeral na realitu Afriky veľmi konkrétnym spôsobom, poukázal na všetky jej veľké problémy, ale vyzval tiež k tomu, aby sme sa na ne pozreli zo širšieho uhla, kresťanským kľúčom. Iste, toto poslanstvo nádeje platí pre všetkých kresťanov vo všetkých častiach sveta, ale pre Afriku to má ešte špecifickejší význam a to práve preto, že vidíme a vieme, že situácia je tam veľmi dramatická. Práve preto je výzva k nádeji mimoriadne naliehavá a je správne, že pápež pripomenul veľkú hodnotu tejto cnosti pre všetkých kresťanov, ktorí sú na tomto kontinente.“

Spomenul si tiež na ženy a mladých, stretnutie s ktorými – ako povedal – sa stalo už tradíciou pápežových ciest: „Stretnutie so ženami bolo menej obvyklé. Aj keď ženy boli vždy súčasťou aktívnych zložiek Cirkvi, tentokrát sa chcel prihovoriť aj im a preukázať tak svoju osobitnú pozornosť - v uvedení si ich základnej úlohy pri darovaní života, ich úlohy v strede rodiny a spoločnosti a v istom zmysle v strede spoločenstva rozšíreného prostredníctvom darov, chariziem, ktorými žena pomáha či už k vzájomnému pochopeniu, ako aj k dialógu, ku vzájomnému akceptovaniu“ – dodal hovorca Svätej stolice.

-sg-

Latinský patriarcha Jeruzalema vyzýva na modlitby za cestu Benedikta XVI. do Svätej zeme

Svätá zem (25. marca, RV) - Latinský patriarcha Jeruzalema vyzýva na modlitby za nadchádzajúcu apoštolskú cestu Benedikta XVI. do Svätej zeme. V špeciálnej „modlitbe za pápežovu cestu“ patriarcha vyprosuje od Pána, aby táto návšteva bola „chvíľou obnovy a osobitnej milosti“ pre túto sužovanú oblasť:

„Pane Ježišu, v Petrovom nástupcovi mala Cirkev v dejinách vždy vodcu a pastiera, ktorý jej ukazoval cestu, po ktorej má kráčať, aby tak plnila vôľu Boha Otca. Zverujeme ti tieto mesiace prípravy návštevy nášho pápeža Benedikta. Daruj nám Tvojho Ducha Svätého, aby sme sa vedeli pripraviť v modlitbe a aby táto návšteva bola pre Svätú zem chvíľou obnovy a osobitnej milosti.“ Dodajme, že Svätý Otec navštívi Svätú zem od 8. do 15. mája. -sg-

Vatikán predstavil unikátnu publikáciu slovenskej autorky

Taliansko (23. marca, RV) – „Tajomstvá novej Sixtínskej kaplnky Vatikánu: kaplnka Redemptoris Mater“ – to je názov publikácie slovenskej autorky Simony Sarah Lábadyovej, ktorú predstavili v pondelok na Veľvyslanectve Slovenskej republiky pre Svätej stolicy v Ríme.

Ako sme vás už informovali, ide o prvé kompletne dielo tohto druhu, vyznačujúce sa novým prístupom k sakrálnemu umeniu, v ktorom sa teológia, spiritualita a umenie vzájomne prelínajú. Publikáciu predstavil emeritný predseda Pápežskej rady pre kultúru kardinál Poupard a riaditeľ Vatikánskych múzeí Antonio Paolucci.

Autorka Simona Sarah Lábadyová po štúdiách na Filozofickej fakulte UK v Bratislave v odbore Dejiny umenia a estetika obhájila doktorát teológie v Ríme. -sg-

Mons. Mamberti navštívil Moskovský patriarchát

Rusko (25. marca, RV/Sir) – Vzťahy medzi Svätou stolicou a Pravoslávnu cirkvou Ruska – to bolo v popredí pondelkového stretnutia vatikánskeho štátneho sekretára pre vzťahy so štátmi, ktorým je Mons. Dominique Mamberti a predsedu Oddelenia zahraničných náboženských vzťahov Moskovského patriarchátu, ktorým je biskup Mark Egoryevskoye. Ako uviedla agentúra Sir, biskup Mark zdôraznil vo svojom príhovore dôležitosť nedávneho ústretového kroku zo strany Katolíckej cirkvi, kto-

rý sa týkal odovzdania talianskeho Kostola sv. Mikuláša v Bari do rúk Pravoslávnej cirkvi. Kostol mal prejsť na stranu pravoslavia už v decembri minulého roka, avšak pre smrť patriarchu Alexeja II. a voľbu nového patriarcha sa tento akt uskutočnil až 2. marca tohto roku.

Podpredseda spomínaného oddelenia patriarchátu, arcikňaz Vsevolod Chaplin vidí v budúcnosti spoluprácu medzi Pravoslávnu cirkvou Ruska a Svätou stolicou, ako aj spoluprácu s medzinárodnými organizáciami Rady Európy EÚ v „presvedčení“, že je tu „veľký priestor“ pre činnosť v „plodnej spolupráci“, deliac sa tak o „spoločný pohľad na mnohé aktuálne témy.“ -jv-

Pôstna kázeň pátra Cantalamessu: Duch Svätý, ako nový zákon kresťana

Vatikán (22. marca, RV) – Páter Raniero Cantalamessa v piatok v Kaplnke Redemptoris Mater vo Vatikáne predniesol svoju druhú pôstnu kázeň. Pápežský kazateľ hovoril o „Duchu Svätom, ako novom zákone kresťana“, kde zdôraznil, že Duch Svätý zostupuje na Cirkev (na 50. deň po smrti a Zmŕtvychvstaní Krista), práve v deň židovského sviatku Turíc – v ktorom si Izrael pripomína dar Zákona daný Mojžišovi na hore Sinaj (50. deň po vyjdení z Egypta) – k poukázaniu toho, že Duch Svätý je novým zákonom: zákonom nie už len napísaným na kamenných tabuliach, ale vpísaný do srdca, ako vnútorný zákon. Bez Ducha Svätého by aj evanjeliové príkazy, hoci vznešené, ostali by neúčinné: „Ak by stačilo ohlásiť Božiu vôľu, len prostredníctvom Evanjelia, nepotreboval by Ježiš zomrieť, vstať z mŕtvych a poslať Ducha Svätého! Ale samí apoštoli sú znakom, že nestačí len počuť, hoc aj z úst samotného Ježiša, blahoslavenstvá: lebo v skutočnosti nie sú schopní – až do určitého momentu správne chápať slová o nadstavení druhého líca. Avšak keď na deň Turíc, prostredníctvom Ducha Svätého – sa láska rozlieva v srdciach, stáva sa tak novým zákonom ...A v tomto zmysle nový zákon je zákonom, ktorí nám uľahčuje robiť veci spontánne: v zaľúbenosti. Pretože tento zákon je zákonom zaľúbených!“ -mp-

Kongregácia misionárok lásky z Kalkaty má novú predstavenú

India (25. marca, RV) – Novou predstavenou Kongregácie misionárok lásky z Kalkaty sa stala nemecká rehoľná sestra Mary Premaová, ktorú zvolili 24. marca. Nahradí sestru Nirmalu Joshiovú, ktorá viedla kongregáciu od roku 1997. Okrem hlavnej predstavenej zvolili aj jej zástupkyňu, ktorou sa stala sestra Josepha Maria. -mf-

Slávnostný večer na počesť kardinála Jozefa Tomka

Vo štvrtok dňa 19. marca 2009 sa v Zrkadlovej sieni bratislavského Primaciálneho paláca uskutočnil slávnostný večer na počesť jubilujúceho kardinála Jozefa Tomka, ktorý si v týchto dňoch pripomína svoje 85. narodeniny spolu so 60. výročím kňazskej vysviacky, pričom tento rok uplynie aj 30. rokov od jeho biskupskej konsekrácie. Program, ktorý ako darček oslávencovi pripravil Arcibiskupský úrad v Bratislave a Spolok svätého Vojtecha, tvorili spevy Komorného zboru bratislavského Konzervatória pod vedením Dušana Billa, prednáška historika profesora Richarda Marsinu o cyrilo – metodskej úcte na Slovensku, či úryvky z jubilatovho diela prednesené redaktorkou Slovenského rozhlasu Janou Hanúskovou. Nasledovali gratulácie prezidenta republiky Ivana Gašparoviča, primátora Bratislavy Andreja Ďurkovského, ktorý jubilatovi odovzdal striebornú mincu pripomínajúcu prvú písomnú zmienku o Bratislave. Napokon zablahožrel bratislavský arcibiskup Stanislav Zvolenský, ktorý najprv ďakoval za život jubilanta a jeho obohacujúcu múdrosť a následne mu odovzdal ako dar ikonu svätých vierozvestov. V závere kardinál Tomko poďakoval za gratulácie a podelil sa o niekoľko životných zážitkov s vyznaním, že vždy nad sebou cítil ochraňujúcu Božiu ruku.

Na slávnostnom stretnutí sa zúčastnil aj apoštolský nuncius Mario Giordana, eurokomisár Ján Figel', početní predstavitelia spoločenského, politického, kultúrneho a vedeckého života. Počas recepcie v mezanine Primaciálneho paláca nasledovali početné gratulácie ďalších hostí. **Jozef Haľko**

V Košiciach oslavili životné jubileá dvoch významných osobností slovenského duchovenstva

V Košickom Dóme sv. Alžbety sa 21. marca konala slávnostná svätá omša pri príležitosti životných jubileí dvoch významných osobností slovenského duchovenstva. Kardinál Jozef Tomko si pripomenul 85 rokov života a 60 rokov kňazstva a košický arcibiskup Alojz Tkáč slávil 75. výročie narodenia.

Na slávnostnej svätej omši, ktorá začala o 10.00 hodine bol popri biskupoch Slovenska a cirkevných predstaviteľov zo zahraničia prítomný apoštolský nuncius na Slovensku Mario Giordana a zástupcovia verejného a politického života. Homíliu predniesol bratislavský arcibiskup Stanislav Zvolenský, ktorý vyzdvihol život a osobnostné kvality jubilantov: „Vďaka vám, že ste na pochode k onomu spoločnému cieľu, každý vo svojom osobitnom postavení viedli ľud na ceste do večnej vlasti.“

Kardinál Tomko oslávil svoje životné jubileum v pápežskom slovenskom kolégiu sv. Cyrila a Metoda v Ríme. Oslavy na Slovensku považuje však za emotívnejšie. Na to, čo považuje vo svojom živote za najcennejšie odpovedal: „Život, to je v mojom živote to cenné, prvá vec a druhá vec nuž krst a potom to svätenie kňazské a potom biskupské. Čo chcete viac? To je línia. No už teda aj pomýšľať na tú večnosť.“

Na záver slávnosti so svojim príhovorom vystúpil aj spomínaný apoštolský nuncius Mario Giordana, ktorý oznámil veriacim, že Svätý Otec Benedikt XVI. rozhodol o predĺžení biskupskej služby košického arcibiskupa Alojza Tkáča o 1 rok.

Hovorí arcibiskup Alojz Tkáč: „Tak zvyčajne Svätý Otec keď je biskup zdravý a je v dobrej psychickej, telesnej kondícii, tak Svätý Otec predlžuje jeho službu, ja som bol úplne teda pripravený na to, ako povedal sv. Martin z Tours, ak som potrebný dožijem voľbu a neodmietam pracovať, nech sa stane Božia vôľa.“

Martin Ďurčo, Rádio Lumen/snímka Peter Zimen

Menovanie pápežských prelátov a kaplánov pre Bratislavskú arcidiecézu

Svätý Otec Benedikt XVI. menoval Mons. Jána Formánka, Mons. Alexandra Barceka a Mons. Štefana Vragaša za pápežských prelátov a kňazov Jozefa Slamku, Karola Martinca, Félixu Mikulu a Jozefa Haľka za pápežských kaplánov. Menovacie dekréty im odovzdal vo štvrtok, 26. marca 2009 Mons. Stanislav Zvolenský, Bratislavský arcibiskup metropolita. Všetkým menovaným prináleží aj právo nosiť titul „monsignor“ (Mons.) **Pavol Brunovský**

Členovia Mariánskeho kňazského hnutia na stretnutí v Badíne

V sobotu 21. marca 2009 usporiadalo Mariánske kňazské hnutie v Kňazskom seminári sv. Františka Xaverského v Badíne diecézne večeradlo. Účastníci zasvätili tento deň modlitbe a Božiemu slovu. Úvodnej modlitbe liturgie hodín o 9:00 h. predsedal rektor Kňazského seminára Mons. Vojtech Nepšinský. V ďalšom programe modlitieb sa striedala adorácia s modlitbou posvätného ruženca a pobožnosť krížovej cesty. V popoludňajšej prednáške dp. Juraj Karcol poukázal na život Panny Márie a na službu, ktorú sama žila.

Deň modlitieb vyvrcholil popoludňajšou svätou omšou, ktorú celebroidal špirituál seminára Lubomír Grega. Nasledoval sviečkový sprievod k lurskej kaplnke. Mariánske kňazské hnutie je hnutie Katolíckej cirkvi, ktoré združuje kňazov, rehoľníkov, ale i laikov, ktorí sa zaväzujú žiť život zasvätený Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie. Svoje zasvätenie posilňujú skrze neustálu snahu o obrátenie modlitbou a pokáním. Ján Kysel

Návšteva biskupa Galisa v Martine

V pondelok 23. marca v rámci spoznávania a nadväzovania osobných kontaktov zavítal žilinský biskup Mons. Tomáš Galis do centra národnej kultúry Slovákov, do Martina.

Na oficiálnej zdvorilostnej návšteve prijal biskupa Galisa a ďalších predstaviteľov Žilinskej diecézy primátor mesta Andrej Hrnčiar. Hlavnými témami spoločných rozhovorov bola veľmi dobrá spolupráca mesta a dvoch rímskokatolíckych farností v oblasti školstva, sociálnych služieb katolíckej charity a pri spoločenských aj kultúrnych podujatiach. Napriek kráteniu štátnych dotácií mestu, primátor nechce, aby sa kríza dotkla sociálnej oblasti a školstva. Na pôde Jesseniovej lekárskej fakulty sa biskup stretol s jej dekanom Dušanom Mištunom a prof. Rudolfom Pullmannom. Hovorili o vzájomnej spolupráci v sociálnej oblasti a vymenili si názory na niektoré akademické záležitosti.

Žilinský biskup navštívil aj cirkevnú školu s materskou školou A. Bernoláka, kde sa stretol s riaditeľom Ing. Jánom Chabadom. Najväčšiu radosť vo vzácnej návštevy mali najmenší škôlkari, ktorí biskupovi pripravili aj malé prekvapenie. Popoludní sa delegácia zo Žiliny presunula do Slovenskej národnej knižnice (SNK). Hostom ju predstavil generálny riaditeľ Dušan Katuščák so svojimi spolupracovníkmi. Biskup vyzdvihol poslanie tejto inštitúcie: „SNK má čo dať Slovenskému národu. Sú to naše korene“. Vyjadril svoju túžbu, aby v novej budove diecézneho centra Communio bola aj diecézna knižnica. Zástupcovia SNK ponúkli a prisľúbili spoluprácu pri

odbornej pomoci zmapovania fondov farských knižníc, zaškolenie pracovníkov či pri ochrane, pasportizácii a reštaurovaní vzácnych kníh v Žilinskej diecéze.

Na záver svojej cesty v centre Turca sa biskup zastavil v kaplnke Božieho milosrdenstva v martinskej Fakultnej nemocnici, kde ho privítal nemocničný kaplán Juraj Jendrejovský. Biskup Tomáš poďakoval prítomným dobrovoľníkom i zdravotníckym pracovníkom za ich službu a ocenil ich morálne kvality v prospech pomoci človeku. Kaplán Jendrejovský predstavil biskupovi svojich spolupracovníkov dobrovoľníkov, ktorý pravidelne vo svojom voľnom čase chodia pomáhať a povzbudzovať chorých k ich lôžkam. Po krátkej diskusii sa spoločne pomodlili korunku Božieho milosrdenstva, ktorú sa denne v nemocničnej kaplnke modlia. Peter Holbička

50 rokov od smrti blaženého hieromučenika Metoda CSsR

V sobotu 21. marca 2009, pri príležitosti 50. výročia narodenín pre nebo bl. Metoda Dominika Trčku CSsR, sa slávila gréckokatolícka svätá liturgia v jeho rodisku, vo Frýdlante nad Ostravicí na Morave. Tu sa narodil, bol pokrstený v miestnom kostole sv. Bartolomeja, vyrastal a žil až do svojich 12 rokov, keď vstúpil do juvenátu redemptoristov. Archijerejskú sv. liturgiu slávil vладыka Ján Eugen Kočíš, emeritný biskup pražského apoštolského exarchátu. V homílii sa prítomným prihovril ostravsko-opavský biskup, Mons. František Lobkowicz.

V nedeľu 22. marca sa v kláštornom chráme redemptoristov v Michalovciach uskutočnila významná a nádherná liturgická slávnosť – spomienka na mučenícke svedectvo bl. Metoda Dominika Trčku CSsR.

Ráno sa slúžila nedeľná utiereň, po nej bola sv. liturgia Bazila Veľkého s myrovaním, nasledoval moleben k bl. Metodovi a vyvrcholením slávnosti bola archijerejská sv. liturgia, ktorú slúžil prešovský arcibiskup a metropolita Ján spolu s košickým eparchom Milanom a bratislavským eparchom Petrom. V homílii vладыka Milan okrem iného poukázal na široké srdce plné lásky bl. Metoda a uviedol aj konkrétne príbehy z jeho života - spomienky ešte žijúcich súčasníkov. Medzi pamätníkov bl. Metoda patrí aj kardinál Jozef Tomko. Na záver svätej liturgie sa prihovril arcibiskup Babjak. Povzbudil všetkých prítomných na ceste k nášmu spoločnému cieľu, k nebu. Tam bl. Metod vďaka svojmu svätému životu už došiel a na tejto ceste nás povzbudzuje a prihovára sa za nás. Na záver sv. liturgie boli posvätené ikony blaženého Metoda. Slávnosť sa zakončila modlitbou pri relikviách blaženého hieromučenika Metoda a myrovaním.

Večer pokračoval duchovný program premietaním historických fotiek zo života bl. Metoda a spievanou, krížovou cestou. Metod Lukačik CSsR

O biskupovi Čárskom v UPC Prešov

V pondelok 23. marca 2009 mali návštevníci Čaviarne Univerzitného pastoračného centra Dr. Štefana Héseka v Prešove príležitosť prehliť a rozšíriť svoje poznatky z oblasti histórie Katolíckej cirkvi na Slovensku. Do UPC zavítal Peter Zubko, profesor cirkevných dejín na Teologickej fakulte v Košiciach a špecialista na problematiku slovenských dejín 20. storočia.

Téma jeho prednášky znela „Biskup Jozef Čársky v Prešove – jeho príchod a odchod“. Vysoko odborným a vedecky rigoróznym spôsobom, formulovaným však v jazyku dostupnom bežnému poslucháčovi, prednášateľ detailne predstavil historické pozadie, politické napätia a územno-správne usporiadania, ktoré predchádzali príchodu tohto biskupa do mesta Prešov. Zakladajúc svoju prednášku na presnom vedeckom bádani dostupných archívnych materiálov, prof. Zubko objasnil chronologický sled udalostí spojených s pôsobením biskupa Čárskeho v Prešove. K obohateniu celého večera prispeli aj jasné argumenty, založené na presnom poznaní biskupskej korešpondencie, ktoré vyvrátili mylné dohady o pro-komunistickom duchu a slabej pastoračnej citlivosti biskupa Čárskeho. Ako prednášateľ vysvetlil, Mons. Čársky bol zásadový, citlivý, ľudský a obetavý biskup, na ktorého si jeho pamätníci v dobrom spomínajú. Obecenstvo prítomné v Čaviarni mohlo s vďačnosťou oceniť nielen erudovanosť ale aj prístupnosť a zaujímavosť prednášky o biskupovi Čárskom.

Juraj Feník

pení toho, čo je základným poslaním centra: učiť ľudí rást v láske, šíriť kultúru života, hodnotu a krásu manželského spoluzitia,“ uviedol duchovný správca Marek Iskra. Ako ďalej dodal, hodnota a krása manželského spoločenstva súvisí s duchovným poslanstvom, ktoré Katolícka cirkev doceňuje samostatnou sviatosťou. Sviatosť manželstva súvisí s prvotným plánom Boha, ktorý stvoril človeka na svoj obraz ako muža a ženu. Odborné prednášky celodenného seminára boli rozdelené do blokov s názvom „Na počiatku“, „Nádej na vykúpenie v Kristovi“, „Manželstvo pre nebo a zem“, „Žitie blaha a slobodný život“ a boli doplnené diskusiami.

Seminár mal účastníkom ponúknuť priestor zamyslieť sa nad otázkou, ako nájsť šťastie na zemi a lásku, ktorá človeka naplní. „Naše zamýšľanie súviselo s ľudským telom, ktoré vo sviatosť manželstva zviditeľňuje neviditeľnú realitu – lásku, Boha samého,“ zdôraznil kňaz Marek Iskra. Aktivita je súčasťou formačného pôsobenia diecézneho centra, ktoré sa opiera o teológiu tela podľa Jána Pavla II. Veľký pápež posledných desaťročí vo svojich katechézach pripomína, že človek nedokáže žiť bez lásky. Je totiž bytosťou, ktorá je sama sebe nepochopiteľná, jeho životu chýba zmysel, kým nezakúsi lásku, ak sa s ňou vnútorne nespojí. Nielen s láskou ako pocitom, ale aj ako s čnosťou, ktorá usmerňuje všetky jeho túžby smerom k Pravde.

Záujemcovia majú možnosť prehliť tému manželstva a rodiny v duchu učenia Jána Pavla II. aj na pripravovanom celoročnom formačnom kurze Škola rodiny, ktorý otvára Centrum pre rodinu v spolupráci s Hnutím kresťanských rodín od apríla 2009.

Zuzana Juhaniaková

Krása a teológia manželskej lásky na seminári v Banskej Bystrici

V sobotu 14. marca 2009 sa v banskobystrickom Diecéznom centre Jána Pavla II. uskutočnil celodenný formačný seminár Teológia tela podľa Jána Pavla II. Zúčastnilo sa na ňom viac ako šesťdesiat prevažne snúbeneckých a manželských párov, z rôznych slovenských miest. Seminár usporiadalo Diecézne pastoračné centrum pre rodinu Banskobystrickej diecézy. Hlavnými prednášateľmi seminára boli manželia Michael a Megan Lorenz z USA. Obaja sú absolventi seminára vedeného Christopherom Westom, autorom známych kníh Teológia Tela pre začiatočníkov a Radostná zvesť o sexe a manželstve.

Účastníkov seminára privítal a duchovne sprevádzal Marek Iskra, riaditeľ a duchovný správca Centra pre rodinu. „Prínos seminára vidím v lepšom pocho-

Študenti niesli kríž okolo internátu

Dňa 18. marca po pravidelnej stredajšej svätej omši na košickom internáte študenti vydávali svedectvo svojim spolužiakom a spolubývajúcim modlitbou Krížovej cesty. Aj keď sa táto pobožnosť modlieva cez celý pôstny čas, táto bola výnimočná. Študenti prechádzali areálom internátov na Jedlíkovej ulici s krížom na pleciah. Cestou kríža uvažovali nad jednotlivými postavami, s ktorými sa Ježiš stretol, idúc na Golgotu. Ich modlitba vyvolávala otváranie okien a občasnú výsmešnú pokrikovanie. Približne 60 študentov však naďalej bez hanby a obáv, pohrúžených do rozjímania sprevádzalo Krista. „Outdoor“ krížová cesta sa stáva tradíciou a spolu s inými aktivitami naplňa evanjelizačný rozmer Univerzitného pastoračného centra sv. košických mučeníkov.

Veronika Hubeňáková, Upc Košice